

Kadrina valla arengukava aastateks 2024–2035

Eelnõu

2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
KADRINA VALLA ARENGUSTRATEEGIA 2024–2035.....	4
PEAMISED ÜLDISED VÄLJAKUTSED	4
VISIOON 2035	6
Haridus ja noored	7
Taristu ja liikuvus.....	14
Turvalisus.....	18
Sotsiaalne heaolu.....	20
Keskkond	24
Kultuur, kogukond ja identiteet	28
Sport	32
Ettevõtlus	35
Juhtimine ja koostöö.....	39
ARENGUSTRATEEGIA RAKENDAMINE JA TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	43
EELARVESTRAATEEGIA 2024–2027	44

Lisa 1. Kadrina valla profiil

Lisa 2. Arengukava koostamises osalenud

SISSEJUHATUS

Kadrina valla arengukava aastateks 2024–2035 on dokument, mille eesmärk on tasakaalustatud arengu plaanimine ja valla konkurentsivõime tagamine pikemaks ajaks.

Arengukava põhidokument koosneb arengustrateegiast aastani 2035 ja eelarvestrateegiast järgnevas neljaks aastaks.

- arengustrateegias on tegevusvaldkondade kaupa välja toodud probleemide, võimaluste ja hetkeseisu analüüs ning strateegilised eesmärgid koos visiooniga. Eesmärkide täitmiseks vajalikud tegevused 2024–2027. aastani on toodud välja tegevuskavas. Kadrina valla profiil on esitatud lisana.
- eelarvestrateegias plaanitakse raha arengustrateegia elluviimiseks. Arengustrateegia on aluseks eelarvestrateegia ja eelarve koostamisel.

Arengukava põhiline koostamine toimus 2023. aasta märtsist kuni septembrini. Koostamises osalesid vallajuhid, ametnikud, volikogu liikmed ja vallakodanikud. Arengukava sisendiks olevaid ideid koguti 19. aprillil Kadrina raamatukogus peetud rahvakoosolekul ja ideid sai esitada veebiküsitluse kaudu. Samuti viidi läbi intervjuud fookusgruppidega.

Arengukava koostamisel olid abiks konsultandid Margus Alviste ja Elena Sappi (MTÜ Meistrite Tee), kes pakkusid välja sobiva metoodika, võimaldamaks siduda globaalsetest arengutest tulenevad valdkondlikud väljakutsed ja elanike tegelikud vajadused ühtseks strateegiliseks arengukavaks.

Töö metoodika põhineb väliskeskkonna mõjude hindamisel, hetkeseisu kaardistamisel, millele järgneb visiooni ja valdkonna väljakutsete sõnastamine. Seejärel on püstitatud eesmärgid ja nende saavutamiseks koostatud tegevuskava ning tulemuslikkuse hindamiseks lisatud mõõdikud.

Arengukava koostamisel järgiti seoseid Eesti riigi strateegilistest sihtidest aastani 2035¹ ja ka maakonna arengudokumentidest²³.

1 <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>

2 https://www.riigiteataja.ee/akti/4171/2202/2027/laane_viru_arengustrateegia_2023_2035.pdf#

3 <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/laane-virumaa/laane-viru-maakonnaplaneering-2030/>

KADRINA VALLA ARENGUSTRATEEGIA 2024-2035

Peamised üldised väljakutsed

Käimasolevate üleilmsete sündmusvoogude raames joonistub selgelt välja murranguliste muutuste aset leidmine lähiaastatel, seda pea kõikides inimelu puudutavates sfäärides - geopoliitikas, julgeolekus, välispoliitikas, rahanduses, majanduses, riikide sisepoliitikas jm. See mõjutab omakorda Eesti elanike igapäevaelu ja toimetulekuvõimet. Piirkondlike strateegiate kujundamisel on seetõttu oluline astuda kaalutletud samme kohaliku elu korraldamiseks ja ka muutustest tulenevate võimaluste ärakasutamiseks. Tuginedes erinevatele Eesti ja Lääne-Virumaa arengustrateegiatele ning analüüsidele, tuleb arvestada järgmiste üldiste väljakutsetega.

Pandeemiast, energiakriisist, julgeolekuolukorrast ja inflatsioonist tulenenud ebastabiilsus viimastel aastatel maailmas on muutnud tulevikuväljavaadete prognoosimise senisest keerukamaks.

- suurendada on vaja inimeste teadlikkust enda rollist ja vastutusest, et nad suudaksid erinevates kriisiolukordades käituda arukalt ja vähendada nii riski oma elule ja tervisele.

Tuleviku vaates seisame silmitsi rahvastiku kahanemise ja vananemisega, prognooside kohaselt jääb Eestis loomulik iive 2035. aastani mõõdukalt negatiivseks.

- seoses elanike vähenemisega suureneb konkurents elukeskkondade vahel. See on väljakutse kohalikele omavalitsustele piirkonna atraktiivseks muutmisel.
- kvaliteetse hariduse tagamiseks tuleb maakonnas kohaneda õpilaste arvu vähenemisega, mis eeldab õppetöö korralduse ja haridusasutuste võrgu kohandamist muutustega.
- tulenevalt eakate osa kasvust on vaja tagada nendele võimalused aktiivselt ühiskonnaelus osalemiseks.

Inimtegevuse tagajärjel seisab maailm silmitsi kliimamuutuste, keskkonnaseisundi halvenemise ja elurikkuse vähenemisega ning see mõjutab ka eestimaalaste elukvaliteeti, meie loodust ja majanduskeskkonda.

- ootus ja surve keskkonnakaitsele kasvab kogu maailmas, selle tõendiks on riikide üha karmistuvad keskkonnanõuded. Euroopa Liit püüab pidurdada kliimamuutusi ja olla rohepöörde eestvedaja. Seetõttu tuleb pöörata üha rohkem tähelepanu keskkonna saastamise vähendamisele, loodusressursside mõistlikule kasutamisele ja loodusliku mitmekesisuse tagamisele.
- oluline on taristu kaasajastamine ja paremate tingimuste loomine eri suundade arendamiseks, mis suurendab taristu ühiskasutust ja ressursitõhusust.

Sagenevad inimeste meeleolu- ja ärevushäired ning halveneb vaimne tervis. Inimeste tervisehädasid põhjustavad sõltuvushäired: narkootikumide, alkoholi ja tubaka tarbimine, nutiseadmete liigne kasutamine.

- oluline on pöörata tähelepanu inimeste tervena olemisele, vaimsele tervisele ja võitlusele sõltuvushäiretega.

- luua paremad võimalused erinevatele sihtrühmadele kultuuris osalemiseks ja füüsiliselt aktiivseks vaba aja sisukaks veetmiseks ning liikumisharjumuste kujundamiseks.

Maailma tööturgu on mõjutanud automatiseerimine ja uute majandusharude kasv.

- see muudab olulisel määral ettevõtete konkurentsikeskkonda ja seab kohalikele ettevõtetele uusi väljakutseid.
- tööhõive tagamise seisukohalt on oluline parandada õppe vastavust ühiskonna ja tööturu vajadustele kõigil haridusastmetel.

Riiklike maksude tõusu, sissetulekute vähenemise või kaotamise tõttu võivad perekonnad langeda vaesusriski.

- sellest tulenevalt võib tekkida vajadus, et nii riik kui ka kohalik omavalitsus peavad panustama täiendavalt inimeste toimetulekusse.

Arengukava koostamisel oleme võtnud arvesse praeguseid globaalseid väljakutseid, kuid peame olema valmis ettenägematuteks väliskeskkonna muutusteks.

Visioon 2035

TÄISVÄÄRTUSLIK JA AKTIIVNE ELU TURVALISES KESKKONNAS

Täisväärtuslik elu – võimalused eneseteostuseks nii töö- kui ka isiklikus arengus. Esteetiline ja korrastatud keskkond.

Aktiivne elu – võimalused vaba aja veetmiseks ja kogukonda panustamiseks.

Turvaline keskkond – inimene tunneb ennast ohutult ja teab, kuidas tulla ohtudega toime. Sotsiaalne abi on tagatud terve elukaare jooksul.

Kogukonna seas kõige olulisemaks välja pakutud ambitsiooniks on noorte perede motiveerimine jääda või tulla Kadrina valda püsivalt elama. See looks eeldused uute aktiivsete eestvedajate kujunemiseks, ettevõtluse arendamiseks, kaubanduse ja teenuste ajakohastamiseks. Seega noored pered on valla jätkusuutliku arengu eelduseks.

Soovime, et Kadrina vallast kujuneb noortele peredele atraktiivne ja turvaline elupaik, kus on loodud kõik eeldused täisväärtuslikuks ja tasakaalustatud eluks.

Kuidas luua elukeskkonda, mis on atraktiivne noortele ja samas on arvestatud kõikide vanuserühmade kogu elukaart?

Selle väljaselgitamiseks määrati fookusvaldkonnad ja analüüsiti iga valdkonna arenguvajadusi sihtgruppidest lähtuvalt. Seejärel sõnastati valdkondlikud visioonid, eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks.

Valdkondlikud visioonid

Haridus ja noored Tegus noor ja nüüdisaegne kool	Taristu ja liikuvus Kogukonna vajadustele vastav taristu	Turvalisus Turvaline elukeskkond ja kriisidega toimetulev kogukond
Sotsiaalne heaolu Toimetulev, terve ja elujõuline inimene	Keskkond Keskonnateadlik ja ümbritsevat loodust väärtustav elanik	Kultuur, kogukond ja identiteet Kultuurilembene ja teotahteline kogukond
Sport Aktiivne elanik ja mitmekesised sportimisvõimalused	Ettevõtlus Tugevad ettevõtted ja tasuvad töökohad	Juhtimine ja koostöö Avatud juhtimine ja valla arengusse panustav kogukond

Haridus ja noored

Laste ja noorte kasvukeskkonnal on määrav roll perede elukoha valikul. Kvaliteetsed haridusteenused kodu lähedal mõjutavad kasvukeskkonda. Hea haridus annab noorele oskused ja võimalused, eelduse olla ettevõtlik ja innovatiivne.

Valla hariduselu keskpunktiks on Kadrina Keskkool üle 600 õpilasega. Tegutseb Vohnja Lasteaed-Algkool ja Kadrina Lasteaed Sipsik majaga Kadrinas ning Huljal. Muusika- ja kunstihuviharidust pakub munitsipaalkoolina Kadrina Kunstidekool. Vald toetab vallas huvihariduse teenuse pakkujaid ja laste osalemist huvihariduses väljaspool valda. Avatud noorsootööd korraldab Kadrina Kultuurikoja koosseisus olev noortekeskus.

Vald on laste ja perede toetamiseks loonud tugispetsialistide võrgustiku. Hästi toimib valla logopeedi koordineeriv tegevus ja keskselt on kättesaadavad psühholoogiteenused. Kogukond on ajalooliselt pidanud haridust väga oluliseks ja 2020. aastal loodi kodanikualgatusena haridusvaldkonna järjepidevaks arendamiseks Kadrina Hariduskogu.

Väljakutsed

- **Haridusasutuste arengu toetamine kaasaegse õpikäsituse kontekstis**

Kaasaegse ühiskonna ootus on, et õppimine oleks õppijakeskne, õpitav on eluline ja huvitav. Oluline on, et õpikeskkond on avatud ja koostöine, sisemine motivatsioon kõrge. Heaolutunne ja tahe õppida kujunevad õpikeskkonnas, mis on emotsionaalselt, vaimselt ja füüsiliselt terviklik. Üleminekuks kaasaegsele õpikäsitusele on oluline osaliste paindlikkus ja valmisolek muutusteks.

- **Kaasaegne ja muutustele avatud kooliruum**

Õpet toetab paindlike võimalustega koolimaja ja muutuvate lahendustega kooliruum, mis on ise ühtlasi õppevahend. Praegu on Kadrina Keskkooli hoone üldine tehniline seisukord halb, moraalselt ja füüsiliselt amortiseerunud ning ülalpidamine kulukas. Koolimaja ruumid ja ümbrus ei toeta kaasaegset õpikäsitust. Arhitektuuribüroo B12 poolt koostatud Kadrina Keskkooli ruumivõimaluste analüüsist⁴ lähtuvalt koostati arhitektuurikonkursi korraldamiseks koolihoone renoveerimise lähteülesanne. Konkursi võitis Arhitekt Must OÜ eskiis Eeskoda. 2024. aasta kevadeks valmib ehitusprojekt, mis hõlmab A-korpuse renoveerimist, B- ja C-korpuse asemele uue korpuse ehitust. Kadrina Keskkool on oluline valla arengumootor, seetõttu on valla suurim väljakutse leida võimalusi koolihoone ehituseks.

- **Tuge vajavate laste märkamine ja toetamine**

Tuge vajavate laste hulk kasvab. Mida varem neid märgata ja probleemidega tegelema hakata, seda paremad on tulemused. Selleks tuleb parandada lasteaedade võimekust tunda erivajadus varakult ära ja pakkuda lastele kvaliteetseid tugiteenuseid. Samuti suureneb õppijate individuaalsete vajaduste tagamise ja õpiteede kujundamise vajadus – see eeldab paindlikku haridussüsteemi. Praegune noor põlvkond vajab ka paremaid sotsiaalseid oskusi –

4 Kadrina ruumianalüüs

eneseväljendusoskust, mitmekesisuse väärtustamist, loovat ja kriitilist mõtlemist, riskimist ja ka oskust tulla toime ebaõnnestumistega⁵.

- **Õpetajate ja tugispetsialistide järelkasvu tagamine**

2019. aastal käivitus stipendium õpetajaks ja tugispetsialistiks õppijale, kuid see pole piisavalt tõhus, sest valla ja stipendiumisaajate ootused ning vajadused muutuvad ajas. Atraktiivne töökeskkond oleks kindlasti lisamotivatsioon uute spetsialistide värbamisel.

- **Hajaasutuses elavate laste ligipääs huviharidusele ja- tegevusele**

Keskustest eemal elavate laste võimalused osaleda vaba aja tegevustes on piiratud eelkõige kehva või olematu transpordiühenduse tõttu. Koostöös kogukonna ja huvihariduse pakkujatega tuleb jätkuvalt otsida lahendusi, et ka külades elavad lapsed saaksid pärast kooli osaleda huvipakkuvates tegevustes.

- **Lasteaiakohad vastavalt nõudlusele**

Kuigi lasteaiaaalist laste arv on püsinud stabiilsena, siis rahvastikuprognoside järgi on paaril järgneval aastal lapsi tavapärasest veidi rohkem ja sealt edasi jälle veidi vähem. Igale lapsevanemale, kes leiab oma lapsele koha teises kohalikus omavalitsuses, eralasteaias või -hoius, kompenseerib vald tema kohamaksud. Kohati on vanuserühmades lasteaiakohti puudu.

HARIDUSE VISIOON: LASTELE JA NOORTELE ON TAGATUD KÕIK EELDUSED EDASPIDISES ELUS HEAKS TOIMETULEKUKS JA ENASETEOSTUSEKS. ÕPIVÕIMALUSED VASTAVAD ÜHISKONNA ARENGUVAJADUSTELE. NOORED ON SOTSIAALSELT AKTIIVSED.

Eesmärk 1. Õppimist ja õpetamist toetav vaimne keskkond

Õpilaste õpirõõm – heaolutunne ja tahe õppida – kujuneb vaimselt terviklikus ja toetavas õpikeskkonnas. Õpetajate ja tugispetsialistide motivatsioon kasvab, kui töösuhted on terved, töötajad väärtustavad, arenguvõimalusi pakkuvad ning inspireerivad. Eesmärgi saavutamisel on võtmetegevuseks õppijakeskse koolikultuuri loomine haridusasutuste õppekavade arendamise kaudu. Parimate praktikate rakendamise eelduseks on haridusasutuste meeskondade pidev koolitamine, osalemine haridusprogrammides, omavaheline koostöö ja järjepidev arendustegevus. Valdkonna tulemuslikkuse hindamiseks on vaja pidevat monitooringut ja tagasisidet. Head vaimset keskkonda aitab luua nii haridustöötajate kui ka õpilaste tunnustamine.

Eesmärk 2. Iga lapse ja noore vajadused on märgatud ja areng toetatud

Varajane märkamine on eesmärgi saavutamise võti. Selleks on vaja head infovahetust ja toimivat koostöömudelit valla ja haridusasutuste spetsialistide vahel. Koostööle aitavad kaasa ühised koolitused ja regulaarsed võrgustikukohtumised. Kõik vajalikud tugiteenused peavad olema lapsele kättesaadavad. Laste märkamine on tõhusam väiksemates õpperühmades. Õpilaskodu toetab ka neid

⁵ https://www.arhitektuurikool.ee/wp-content/uploads/2020/01/EAL_MuutuvKooliruum_web.pdf

lapsi, kelle pere sotsiaalsed oskused vajavad arendamist. Eakohane kaasamine huvipakkuvatesse tegevustesse ja liikumisharjumuste kujundamine toetavad iga lapse arengut.

Eesmärk 3. Õppimist ja õpetamist toetav füüsiline keskkond

Õpilased ja õpetajad veedavad väga suure osa ajast haridusasutuste seinte vahel. Ümbritseva füüsilise keskkonna esteetilisus ja funktsionaalsus mõjutavad otseselt vaimset heaolu ja tegevuste tulemuslikkust. Kaasaegne kooliruum soosib eri tööviise, pakub keskendumisvõime taastamiseks nii aktiivset kui ka lõõgastavat puhkust. Vaja on pidevalt panustada haridustaristu korrashoidu. Prioriteediks on Kadrina Keskkooli B- ja C-korpuse asemel uue korpuse ehitus ja A-korpuse renoveerimine Arhitekt Must OÜ koostatud ehitusprojekti järgi. Arvestades Huljal Sipsiku lasteaia majaja eba funktsionaalsust, tuleb pikemas perspektiivis plaanida Hulgale uue ökonoomse kogukonnahoone – lasteaia ehitust.

Eesmärk 4. Kadrina Keskkooli gümnaasiumiaste on parim valik põhikoolilõpetajatele

Lääne-Viru maakonna haridusvõrgu analüüs⁶ toob välja, et arvestades gümnaasiumiealiste õpilaste arvu prognoosi Lääne-Virumaal, mis püsib vähemalt kümme järgmist aastat ligi 1000 ümber, siis on Lääne-Virumaal kahele-kolmele munitsipaalgümnaasiumile kohta ka pikemas perspektiivis. Kadrina Hariduskogu analüüsis⁷ 2020.–2022. aastani Kadrina Keskkooli arenguvõimalusi ja tegi ettepaneku töötada selle nimel, et gümnaasiumiaste oleks tugev ja konkurentsivõimeline. Selleks tuleb õppetegevus korraldada gümnaasistide ootustele vastavaks ja tegeleda süsteemselt mainekujundusega.

Eesmärk 5. Tagatud on lasteaia- ja hoiukohad

Võimalik on vajaduse korral luua Kadrinasse lisarühmi väljaspool lasteaia ruume, Hulja majas saab ruume korrastada ja neid kasutusele võtta. Koostööd võiks teha võimalike eralastehoidudega.

Eesmärk 6. Kogukondliku koostöö kaudu toimiv haridus ja noorsootöö

Hariduse heaks toimimiseks on oluline koostöö lapsevanemate, haridusasutuste ja tugivõrgustiku vahel. Kogemus on näidanud, et teadlikkuse tõstmiseks on tähtis lastevanemate süsteemne koolitamine ja nende kaasamine valdkonna arengu plaanidesse. Õpetajate kogukonda liidavad ühised üritused ja koolitused. Kodukandi taustaga haridusvaldkonna spetsialistides peitub potentsiaal, mida saab kaasata. Kohalikud ettevõtted panustavad hea meelega karjääriõppe läbiviimisse ja pakuvad võimalusel õpilastele suvel tööd. Noorte ettevõtlikkust ja omaalgatust toetatakse omaalgatusprojektide toetamise korra kohaselt. Kogukondliku koostöö hea näide on Kadrina Hariduskogu tegevus⁸.

Eesmärk 7. Kättesaadav ja kvaliteetne huviharidus

Huviharidusel on oluline roll isiksuse arengus ja vaba aja veetmisel mõtestatud tegevusega. Hästi on toiminud senine praktika, kus toetatakse huvihariduse pakkujaid, kes tegutsevad kohapeal. Samuti toetatakse õpilasi, kes käivad oma valitud huviala õppimas huvikoolides väljaspool valda. Lahendamist

6 <https://www.virol.ee/documents/20173326/32914779/L%C3%A4%C3%A4ne-Viru+haridus+1%C3%B5ppraport.pdf/59c832c4-59e9-439f-b76c-988fc18e3b28?version=1.0>

7 <https://www.kadrina.ee/documents/20509048/30476170/Millist+kooli+me+tahame%2C%2031.08.21.pdf/54236079-b401-4af8-b4cf-cd2aab18dc46>

8 <https://www.kadrina.ee/kool2030>

vajab transpordiküsimus, kui keskusest väljaspool elavad pered ei saa oma lapsi trennidesse ja ringidesse sõidutada. Koostöös teenusepakkujatega saab plaanida ja katsetada mudeleid õhtuse transpordi käivitamiseks, et arendada õpilasliinide graafikuid ja otsida alternatiivseid sõiduvõimalusi. Toetatakse õpilaste osalemist võistlustel ja konkurssidel. Samuti toetatakse vähekindlustatud perede ja erivajadustega laste osalemist. Kadrina Keskkool arendab kogupäevakooli mudelit, kus algklasside lapsed saavad pikema koolipäeva raames osaleda huvitegevustes. Seadus annab võimaluse mitteformaalse hariduse integreerimiseks üldhariduse õppega – nt muusika, kunst, loovtööd sport. Seda võimalust võiks kasutada, et vähendada õpilaste üleliigset koormust.

Eesmärk 8. Kadrina Kunstidekooli õpilaste motiveeritud isiklik ja professionaalne areng

Kunstidekooli eesmärk on anda muusikalist ja kunstialast huviharidust ning valmistada õppureid ette professionaalse muusika- ja kunstihariduse saamiseks. Muusikaosakonna eduka tegevuse kõrval on kunstiosakonna areng jäänud tagasihoidlikuks, seetõttu tuleb kunstiõpetuse valdkonda kaasajastada ja leida eestvedajaid. Arvestades laste ja noorte tänapäevaseid vajadusi ja võimalusi, tuleb õppekavad, õppekorraldus ja nõuded vastavalt muudatustele praktilises muusika- ja kunstiõppes ajakohastada. Muusika ja kunstiga tegelemine peab olema jõukohane ja kättesaadav igale huvilisele, andekamad peab soovi korral saama professionaalse ettevalmistuse õpingute jätkamiseks. Järjepidevalt tuleb uuendada õppevahendeid ja täiendada pilliparki. Lahendamist vajab muusikakooli ruumide müraprobleem.

Eesmärk 9. Noortekeskuse loodud võimalused enesearenguks ja sotsiaalseks kaasamiseks

Avatud noorsootöö on korraldatud Kadrina Kultuurikoja noortekeskuses, mis tegutseb peamiselt huvikeskuse keldrikorrusel. Noortekeskusele on vaja leida alternatiivne tegevuskoht huvikeskuse keldri asemel, kus niiskus ja päevavalguse puudumine ei vasta töötajate ega noorte ootustele. Inventar ja vahendid vajavad pidevalt täiendamist. Mobiilse noorsootöö arendamist tuleb jätkata selleks, et seni kõrvale jäänud noored tunneksid ennast kaasatuna ja leiaksid tegevusi. Sotsiaalsete oskuste arendamiseks ja kogukondliku identiteedi kasvatamiseks on hästi toiminud koostöös kolmanda sektoriga korraldatud lastelaagrid ja töömalevad. Noorsootöö eestvedajaks on noorsootöötaja, kelle võimestamiseks on vaja arendada töötingimusi, varuda töövahendeid ja toetada projektide elluviimisel.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Soovitud arengut võib mõjutada riigi haridus- ja halduspoliitika, mis ei pruugi soosida gümnaasiumiastme pidamist. Samuti võib pidurdada õpetajate ja tugispetsialistide järelkasvu riigi ebapiisav reageerimine õpetaja alampalga taseme hoidmisel tööturu konkurentsis ja nende koolitamise vajadusele. Arvestama peab sellega, et mahukaks investeeringuks koolihoone ehitusse ei leita piisavalt välisrahastust, mistõttu projekti elluviimine viibib. Regionaalpoliitiliste otsuste ja globaalsete majandussuundumuste tõttu võib valla tulubaas kujuneda ebapiisavaks. Peale selle võivad mahukad investeeringud haridusse mõjutada teiste valdkondade arengut.

HARIDUS VALDKONNA TEGEVUSKAVA						
Eesmärgid ja tegevused	Teostamise aeg					Teostaja
	2024	2025	2026	2027	2028-2035	

Eesmärk 1. Õppimist ja õpetamist toetav vaimne töökeskkond							
	Õppijakeskse koolikultuuri loomine haridusasutuste õppekavade arendamise kaudu	x	x				Haridusasutused
	Haridusasutuste meeskonnad osalevad arenguprogrammides ja koolitustel	x	x	x	x	x	Haridusasutuste juhid
	Haridusasutuste juhtidega rakendatakse tagasisidesüsteemi vähemalt kord kahe aasta jooksul	x		x		x	Vallavalitsus
	Haridustöötajatele väärtuspakkumise väljatöötamine	x					Vallavalitsus, haridusasutuste juhid
	Õpilaste tunnustamise süsteemi arendamine koostöös haridusasutustega		x				Vallavalitsus, haridusasutused
	Õppeprotsesside monitoorimine ja tagasisidestamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutuste juhid
Eesmärk 2. Iga lapse ja noore vajadused on märgatud ning areng toetatud							
Tegevused	Tugivõrgustiku koostöö toimimiseks korraldatakse ühiseid koolitusi ja regulaarseid kohtumisi	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused
	Haridusasutused korraldavad töö nii, et jääb süsteemselt aega koostööks ja arendustegevusteks	x	x	x	x	x	Haridusasutuste juhid
	Tugiteenuseid osutatakse vajaduse järgi ja piisavalt	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused
	Võimalusel vähendatakse õpperühmade suurst koolis ja lasteaias	x	x	x	x	x	Haridusasutused
	Liikumisharjumuste teadlik kujundamine	x	x	x	x	x	Haridusasutused
	Eakohane inspireerimine ja kaasamine	x	x	x	x	x	Haridusasutused
	Õpilaskoduteenuse osutamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Keskool
	Erivajadustega (sh liikumispuudega) lastele ja noortele ligipääsude tagamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused
	Õpilaste teadlikkuse tõstmine inimeste erinevatest vajadustest ja võimalustest läbi ürituste ja programmide	x	x	x	x	x	Haridusasutused, noortekeskus, noortevolikogu
Eesmärk 3. Õppimist ja õpetamist toetav füüsiline keskkond							
Tegevused	Kadrina Keskkooli renoveerimisprojekti koostamine	x					Vallavalitsus
	Kadrina Keskkooli A-korpus renoveeritakse, B- ja C-korpuse asemele ehitatakse uus hoone			x	x	x	Vallavalitsus
	Lasteaia Sipsiku Kadrina majas ventilatsioonisüsteemide väljaehitus	x	x				Vallavalitsus
	Haridustaristu korrashoid	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused
	Huljale uue ökonoomse kogukonnahoone-lasteaia projekteerimine					x	Vallavalitsus
Eesmärk 4. Kadrina Keskkooli gümnaasiumiaste on parim valik põhikoolilõpetajatele							
Tegevused	Õpe korraldatakse gümnaasistide ootustele vastavaks – õppekava, päevakava, õppetöö mõtestatus, valikained jms	x	x	x	x	x	Kadrina Keskool
	Süsteemne mainekujundus ja tegevuste kajastamine	x	x	x	x	x	Kadrina Keskool
Eesmärk 5. Tagatud lasteaia- ja hoiukohad							
	Vajadusel lisarühmade loomine lasteaedadesse	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, lasteaed Sipsik

	Vajadusel transpordi korraldamine Vohnjasse ja Huljale	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Koostöövõimaluste väljaselgitamine erahoidudega	x					Vallavalitsus
Eesmärk 6. Kogukondliku koostöö kaudu toimiv haridus ja noorsootöö							
Tegevused	Lastevanematele korraldatakse koolitusprogramme ja jagatakse süsteemselt teavet	x	x	x	x	x	Haridusasutused, vallavalitsuse sotsiaalosakond
	Hoolekogude rolli arendamine ja teadvustamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused
	Haridusasutused teevad koostööd kohalike organisatsioonidega, kogukonna liikmetega, Kadrina Hariduskoguga jne	x	x	x	x	x	Haridusasutused, vallavalitsus
	Õpetajate kogukonnale korraldatakse ühiseid üritusi ja koolitusi	x	x	x	x	x	Haridusasutused, vallavalitsus
	Lapsevanemad kaasatakse valdkonna arengute ja muutuste planeerimisse	x	x	x	x	x	Haridusasutused, vallavalitsus
	Haridustöötajaks õppija stipendiumi väljaandmise tulemuste analüüs ja tegevuse arendus	x	x				Vallavalitsus
	Karjääriõpetuse korraldamine koostöös kohalike ettevõtetega	x	x	x	x	x	Kadrina Keskkool, ettevõtted
	Õpilastele suviste töövõimaluste vahendamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, koolid, ettevõtted, noortekeskus
	Malevate ja laagrite korraldamine	x	x	x	x	x	Kultuurikoda, MTÜd, ettevõtted
	Noortevolikogu tegevuse toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Noorte omaalgatusprojektide toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Ühiskondlikult aktiivsete noorte tunnustamine	x	x	x	x	x	Noortekeskus, noortevolikogu
Eesmärk 7. Kätesaadav ja kvaliteetne huviharidus							
Tegevused	Toetatakse huviharidusteenuse pakkujaid ja uusi algatusi	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Toetatakse huvikoolides õppimist (õppetasu, transport)	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Toetatakse huvihariduse väljundit (võistlustel ja konkurssidel osalemine)	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Toetatakse vähekindlustatud perede laste osalust huvitegevuses	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Õpilasliinide graafikute arendamine ja alternatiivsete transpordivõimaluste otsimine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kogupäevakooli mudeli rakendamine	x	x	x	x	x	Haridusasutused
	Mitteformaalse hariduse teadlik integreerimine üldhariduse õppesse	x	x	x	x	x	Koolid, huvikoolid, huviharidusteenuse pakkujad
	Tehnoloogiavaldkonna ringide loomine ja populariseerimine	x	x	x	x	x	Koolid, noortekeskus, huviharidusteenuse pakkujad
Eesmärk 8. Kadrina Kunstidekool võimaldab motiveeritud õpilastele ja õpetajatele isiklikku professionaalset arengut							
	Õppekavade, -korralduse ja nõuete ajakohastamine vastavalt muudatustele praktilises muusika- ja kunstis	x	x	x	x	x	Kadrina Kunstidekool

	Õpilaste osalemine konkurssidel, kontsertidel ja koolitustel	x	x	x	x	x	Kadrina Kunstidekool
	Õppevahendite uuendamine ja pillipargi täiendamine	x	x	x	x	x	Kadrina Kunstidekool
	Ruumide korrastamine ja heliisolatsiooni parandamine	x	x				Vallavalitsus, Kadrina Kunstidekool
	Kunstiõpetuse valdkonna kaasajastamine ja eestvedajate leidmine	x	x				Kadrina Kunstidekool
Eesmärk 9. Kadrina avatud noortekeskus loob noortele enesearengu ja sotsiaalse kaasamise võimalusi							
Tegevused	Noortekeskusele alternatiivse tegevuskoha leidmine huvikeskuse keldrikorruse asemel	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
	Inventari ja vahendite soetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
	Mobiilse noorsootöö edendamine	x	x	x	x	x	Kadrina Kultuurikoda
	Noorsootöövaldkonna projektides osalemine	x	x	x	x	x	Kadrina Kultuurikoda
	Noorsootöötajate võimestamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda

Mõõdikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Õppes osalejate subjektiivne rahulolu (%): kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevad õpilased (8. klass)	9,3 % (2022. a)	50 %
Õppes osalejate subjektiivne rahulolu (%): kooliga pigem rahul või täiesti rahulolevad õpilased (11. klass)	39,3 % (2021. a)	60 %
39aastased ja nooremad õpetajad põhihariduses (%)	16,1 % (2022. a)	28 %
Huvihariduses ja huvitegevuses osalevad 7-19aastased õpilased	Andmed selgitamisel	
Lasteaia või -hoiukoha võimaldamine mõistliku aja jooksul	Taseme hoidmine	Taseme hoidmine

Taristu ja liikuvus

Turvaline ja kvaliteetne elukeskkond tugineb valgustatud tänavatele ja heas seisus teedele, sh hästi toimivatele ühendustele.

Soojavarustuse⁹, puhta joogivee ja reoveepuhastuse tagab AS Kadrina Soojus „Kadrina valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava“¹⁰ kohaselt.

Enamik teede taristut on heas korras, kuid raskesti hooldatavate ja tolmuvaate kruuskattega teede asemele tuleb rajada tolmuvaakatttega teed. Kohalike teede registris on teid kokku 144,0 km, millest tolmuvaakatttega on 47,0 km (32,6%). Kergliiklusteid on 8,6 km (asfalt või kivi parkett). Tänavaid (Kadrina ja Hulja alevikud) on kokku 20,0 km, sellest 18,0 km on tolmuvaakatttega (s.o 90%). Erateedena on arvele võetud 104,0 km, metsateede registris on 56,0 km. Hästitoimivate ühenduste tagamiseks tuleb leida ühistranspordi ümberkorraldamise lahendusi ja panustada kergliiklusteede ehitusse.

Tänavavalgustus on alevikes ja suuremates külates välja ehitatud, kuid on energiakulukas. Internetiühendus on suuremates asulates välja arendatud, kuid on probleemiks hajaasustuses. Parema ühenduse loomiseks teeb vald koostööd majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumiga probleemsete piirkondade väljaselgitamisel. Maa kasutuse asjus teeb vald koostööd arendajate ja maaomanikega.

Kadrina Vallavalitsus koostöös Eesti Arhitektide Liiduga korraldas 2022. aastal arhitektuurivõistluse leidmaks arhitektuurilahendusi aleviku keskuse arendamiseks. Parima ideekavandi autorid on Ambient Design OÜ arhitektid Annika Valkla ja Ruth Kübard tööga „Põu“, mille põhiidee on säilitada olemasolev parkmetsalik iseloom ja toimivate liikumisteede lahendus. Rakvere tee ristumine riigiteega (T 142 Viitna-Kadrina) juures tõstetakse uude asukohta ning uue tee ja olemasoleva hoonestuse vahele tekib alevikule selgelt piiritletud keskosa. Võidukavandi „Põu“ elluviimiseks on avanemas meede, kust on võimalik saada 60% toetust projekti maksumusest.

Väljakutsed

- **Noorte perede juurdekasv**

Puudus on sobilikest elukohtadest uutele vallaelanikele. Kinnisvaraturul ei ole valikut eluaseme üürimiseks ega ostmiseks. Viimased 30 aastat ei ole ehitatud ühtegi kortermaja, samuti napib elamukrune. Oluline on säilitada rahvaarvu.

- **Kergliiklusteede ühenduste loomine**

Kergliiklusteid pole piisavalt, ühendused tuleks luua Viitnale, Rakverre ja Moele. Koostöös teiste omavalitsustega tuleb leida võimalused paremate ühenduste loomiseks.

- **Kasutajasõbralik ühistransport külade ja keskuse vahel**

Kadrina valla suuremad asustused on tagatud hea transpordiühendusega, kuid küladest keskusesse nii hästi sõita ei saa. Mõnest väikekülast ei saa inimesed Kadrina alevikku. Transpordikorraldus tuleb vastavusse viia elanike liikumisvajadustega.

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4070/9201/6029/Lisa.pdf#>

¹⁰ https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4040/1202/3001/YVK_2023.pdf#

- **Säästev energiakasutus**

Kadrina aleviku ja suuremate külade tänavavalgustuse energiakulud valgustid vajavad väljavahetamist keskkonnasäästlikumate LED-valgustite vastu. Omavalitsuse hallatavad hooned ei ole samuti energiasäästlikud – probleeme on Kadrina rahvamajas, LA Sipsik Hulja maja, Kadrina Keskkoolis, vallamajas ja spordikeskuses.

- **Hea elukvaliteet hajaasustuses**

Hajaasustuse piirkonnas on üksikmajapidamisi, kus salv- ja puurkaevud ei taga puhast joogivett ning biopuhastite puudumise tõttu põhjavesi saastub. Probleemiks on veel ligipääsuteed, mis vajavad kaasajastamist. Lahendamist vajavad teealuse maaomandi küsimused, mis eeldavad maaomanikega läbirääkimisi ja avaliku kasutamise seadmist.

- **Ruumikvaliteedi põhimõtetele vastav taristu**

Hetkel ei ole Kadrina alevikul kõigile üheselt mõistetavat keskust, mis oleks mugav ja ligitõmbav nii kohalikele elanikele kui ka külalisele. Keskuse kordategemine kasvataks kohaliku kogukonna ühtsustunnet ja muudaks väikekoha elukeskkonna ligitõmbavaks. Korrastatud keskusest kujuneb kultuuriürituste korraldamise ja vaba aja veetmise koht, kus liikumiseelis antakse jalakäijale. Keskuse väljaarendamist vajab ka Hulja alevik.

TARISTU JA LIIKUVUSE VISIOON: TARISTU VASTAB TÄNAPÄEVASTELE NÕUETELE JA VALLA INIMESTE NING ETTEVÖTETE OOTUSTELE

Eesmärk 1. Välja arendatud elamuehituse piirkonnad

Kadrina vallas on kolm potentsiaalset elamuehituse piirkonda: Tõnismäe ja Rebasemäe Huljal ning Uue tänava piirkond Kadrina alevikus. Algatatud on detailplaneering, mis annab väljundi, kui palju elamuid saab ehitada, kus hakkavad paiknema juurdepääsuteed, kommunikatsioonid ja puhkealad.

Igale krundile tagatakse tehniliste kommunikatsioonidega liitumise võimalus, rajatakse juurdepääsuteed ja internetiühendus.

Eesmärk 2. Optimeeritud ühistransport külade ja keskuse vahel

Tellimus- ja nõudetranspordi väljaarendamine aitab parandada külade ja keskuse vahel liikumise korraldamist. Hajaasustuse piirkonnas tuleb luua paremaid liikumisvõimalusi keskusesse ajal, kui töötavad huviringid, trennid ja arsti vastuvõtt, korraldatakse sündmusi.

Eesmärk 3. Korrastatud teedevõrk

Tiheda liiklusega kruusateede järkjärguline tolmuwabakattega katmine.

Kergliiklusteede võrgustiku väljaehitamine Hulja–Rakvere, Kadrina–Viitna ja Kadrina–Moe suunal. Teemaadele avaliku kasutamise seadmine, mis ühendavad kolme ja enam majapidamist.

Eesmärk 4. Parandatud elukvaliteet hajaasustuse piirkonnas

Puhta joogivee- ja kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamist toetatakse hajaasustuse programmi kaudu. Valla eelarves eraldatakse iga aasta valla elamute vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rajamise või parendamise toetust.

Eesmärk 5. Energiasäästlikud lahendused

Energiasäästu tagamiseks tuleb vahetada välja ligi 200 tänavavalgustuslambi. Uued tänavavalgustusliinid on vaja rajada Kadrina alevikus Puusepa ja Luige tänavale. Energiakulukate hoonete olukorra parandamiseks tuleb investeerida energiasäästu või ehitada uued hooned.

Eesmärk 6. Hea avalik ruum

Kadrina alevikus keskväljaku väljaehitamine vastavalt „Hea avaliku ruumi” jätkuprogrammi raames korraldatud ideekonkursi kavandile.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Elamuehituspiirkondade arendamist võib takistada asjaolu, et potentsiaalsed elamuehituspiirkonnad on riigimaal. Valla omandis ei ole elamukruntide ehituseks piisavalt sobilikku maad. Turutörke tõttu pole professionaalsetel kinnisvaraarendajatel huvi elamupiirkondade arendamise vastu Kadrina vallas. Taristu väljaarendamist ja korrashoidu võib mõjutada vajaliku ressursi puudumine. Kaasaegsete elutingimuste tagamist väljaspool alevikku võib raskendada interneti ja teede kehv olukord.

TARISTU VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Elamuehituspiirkondade ehitamine							
Tegevused	Detailplaneeringute teostamine	x	x			x	Vallavalitsus
	Elamukruntidele vee- ja kanalisatsioonitrassiga liitumisvõimaluste tagamine		x	x	x	x	Vallavalitsus, AS Kadrina Soojus
	Elamukruntidele juurdepääsuteede rajamine		x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 2. Optimeeritud transport külade ja keskuse vahel							
Tegevused	Nõude- ja tellimustranspordi väljaarendamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, regionaalministeerium
Eesmärk 3. Teedevõrgu korrashoid ja arendamine							
Tegevused	Olemasolevate teede regulaarne korrashoid ja hooldus	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kruusateede tolmuva kattega katmine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kergliiklusteede ehitus: Hulja–Rakvere, Kadrina–Viitna, Kadrina–Moe					x	Vallavalitsus
	Teemaade avaliku kasutamise seadmine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 4. Parandatud elukvaliteet hajaasustuse piirkonnas							
Tegevused	Hajaasustuse programmis osalemine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 5. Energiasäästlikud lahendused							

Tegevused	Energiasäästlike valguslahenduste kasutuselevõtt	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Energiakulukate hoonete renoveerimine		x	x	x	x	Vallavalitsus, projektid
Eesmärk 6. Hea avalik ruum							
Tegevused	Kadrina aleviku keskuse väljaehitamine	x	x				Vallavalitsus, projektid

Mõõdikud	Seisuga 2023	Sihttase 2035
Uute kasutusele võetud kruntide arv.	0	50
Tolmuvaba kattega teede ja tänavate pikkus kilomeetrites.	65 km	100 km
Kergliiklusteede pikkus kilomeetrites.	8,6 km	20 km
Lisandunud avalikus kasutuses olevad teed	0	150 km
Väljavahetatud hõõglampide arv LED-valgustite vastu.	150 tk	350 tk

Turvalisus

Üks olulisemaid täisväärtusliku elu komponente on turvatunne. Sellest tulenevalt on valdkonna prioriteediks valmisolek ohuolukordadeks ja kriisideks.

Kadrina valla Päästeteenistusel on oluline roll vallas turvalisuse tagamisel. Ennetustöösse ja valmisolekusse kohapeal panustavad vabatahtlikud organisatsioonid: MTÜ Kadrina Tuletõrje Seltsi Naissalk ja Kaitseliidu Viru malev ja tema struktuuriüksused (naiskodukaitse, kodutütred, noored kotkad).

Kriisiolukordadeks on vallas olulisemas osas valmidus olemas – soetatud on uusi generaatoreid, mis tagavad pikemaajaliste elektrikatkestuse korral oluliste objektide osalise toimepidevuse ja valmisoleku kogunemiskohtade kasutamiseks.

Piirkonnapolitseainiku andmetel on avaliku korra rikkumisi Kadrina vallas väga vähe. 2022. aastal fikseeriti üks rikkumine ning 2023. aastal on neid olnud kolm. Kuritegusid on registreeritud seisuga 1.09.23 Kadrina valla piires 39, nende hulgas süstemaatilisi poevargusi üksnes kuus. Üldjoontes on näha, et erinevalt eelmisest aastast on tänavu sagenenud kütuse-, tehnika- ja metsamaterjalivargused.

Väljakutsed

- **Elutähtsate teenuste toimimine kriisiolukorras – veevarustus, kanalisatsioon, elekter ja soojus**

Kadrina vallas ei ole piisavalt väljaehitatud generaatorite vastuvõtuvõimekust, et tagada kriisiolukorras mobiilsete generaatoritega elutähtsate teenuste toimimine.

- **Inimeste toimetulek kriisiolukorras**

Elanike valmidus kriisiolukorras pole piisav. Sellest tulenevalt on oluline koostöös Päästametiga kriisialaste infopäevade korraldamine ja pidev infovahetus kriisiolukorras toimetulekuks.

- **Ohutum avalik ruum**

Valvekaameraid on avalikes kohtades vähe ja nende paigaldamiseks juriidilise dokumentatsiooni vormistamine on andmekaitse seisukohalt töömahukas. Olemasolevatest kaameratest ei ole piisavalt kasu, sest need on aegunud ega asu peamistes kogunemiskohtades ja ristmikel.

- **Korrastatud tuletõrje veevõtukohad**

Hajaasustuses ja külades pole tuletõrje veevõtukohti.

TURVALISUSE VISIOON: TURVALINE ELUKESKKOND

Eesmärk 1. Valmisolek kriisideks

Generaatorite vastuvõtuvõimekuse väljaehituse jätkamine olulistest hoonetes – Kihlevere katlamajas, Hulja lasteaias, Vohnja lasteaed-alkkoolis. Samuti korteriühistute motiveerimine ja toetamine generaatorite vastuvõtu valmidust väljaehitama. Olemasoleva generaatoripargi täiendamine.

Koostöös Päästametiga kogukonnale suunatud infopäevade läbiviimine – kriisis toimetulek ja ennetustöö ohtude vältimiseks.

Tänu kogukonnakesksele lähenemisele ja eri osapoolte koostööle on kasvanud inimeste turvatunne, teadlikkus tulla toime korrarikkumiste, õnnetuste ja kriiside korral ning vähenenud elu, tervist ja vara ohustavate juhtumite arv.

Eesmärk 2. Turvaline elukeskkond

Kadrina Valla Päästeteeninduse toetamine. Avaliku korra rikkumiste vähendamiseks ja turvalisuse suurendamiseks Kadrina alevikus tuleb tähtsamate kogunemiskohtade ja ristmike juurde paigaldada valvekaamerad. Küladesse veevõtukohtade rajamine muudab kohalike inimeste elu turvalisemaks.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Külades elutähtsate teenuste mittetoimimine generaatori vastuvõtuvõimekuse puudumise ja täiendamata generaatoripargi tõttu.

TURVALISUS VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Valmisolek kriisideks							
Tegevused	Generaatori vastuvõtuvõimekuse väljaehitamine	x	x	x	x	x	Kadrina VPK, korteriühistud, Vallavalitsus
	Generaatorite soetamine	x	x	x	x	x	Kadrina VPK, korteriühistud, Vallavalitsus
	Kogukonnale päästeinfo edastamine	x	x	x	x	x	Kadrina VPK, Päästeamet, Vallavalitsus
	Kriisikomisjoni koosolekute ja õppuste toimumine vähemalt kaks korda aastas	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 2. Turvaline elukeskkond							
Tegevused	Vabatahtlike päästekomando toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Turvakaamerate süsteemi väljaarendamine		x	x			Vallavalitsus
	Külakogukondade infoväljas hoidmine kontaktisikute võrgustiku kaudu	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, volikogu maaelukomisjon
	Tuletõrje veevõtukohtade rajamine				x	x	Vallavalitsus, AS Kadrina Soojus

Mõõdikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Vallahoone arvu, kus on välja ehitatud generaatori vastuvõtuvõimekus	2	7
Elanike rahulolu turvalisusega (rahuloluuuringu skoor skaalal 1–100).	69 (2022)	75

Sotsiaalne heaolu

Inimese elukvaliteedi tagamiseks on oluline erinevate tugisüsteemide saadavus terve tema elukaare jooksul. Selleks, et vallaelanik oleks elujõuline ja teotaheline, peavad kättesaadavad tugisüsteemid toetama tema vaimset tervist ja arengut.

Abivajajatele osutatakse toimetuleku parandamiseks erinevaid sotsiaalteenuseid ja makstakse sotsiaaltoetusi. Peale riigitoetuste makstakse abivajadusest sõltuvaid ja sissetulekust mittesõltuvaid toetusi. Abivajadusest sõltuvad toetused on õppetoetus, ühekordne sotsiaaltoetus, hooldajatoetus, toetus raske või sügava puudega lastele ja puudega inimesele eluruumi kohandamise toetus. Sissetulekust sõltumatud toetused on sünnitoetus, matusetoetus, esimesse klassi astuja toetus, jõulutoetus. Lasteaia toidlustamiskulude toetust makstakse olukorras, kui perest käib lasteaias samal ajal kaks või enam last.

Vallas toimib valdkondade ülene võrgustikutöö varajaseks märkamiseks ja abistamiseks. Toetavad teenused on kättesaadavad lähtuvalt isiku vajadusest – vallas ja haridusasutuses töötavad tugispetsialistid, koostööd tehakse teiste asutuste ning omavalitsustega.

Riikliku toimetulekutoetuse saajate arv vallas on viimastel aastatel üsna stabiilne. Kadrina vald rahaldas 2022. aastal 355 toimetulekutoetuse saamise taotlust.

Kadrina alevikus asub tervisekeskus, kus osutatakse kvaliteetset perearstiabi, ämmaemanda- ja füsioteraapiateenust. Töötab kaasaegne hambaravikabinet, kus pakutakse hambaravi, proteesimis- ja hambaimplantaaditeenust.

Kadrina vald on Mittetulundusühingu RAKVERE HAIGLA asutajaliige ning seeläbi ka räägib kaasa eriarstiabi ja haiglaravi osutamisel Rakvere Haiglas nii Kadrina valla, kui ka kogu piirkonna elanikele. vald kannab hetkel ka vastutust läbi omandisuhte selle jätkupidevuse ja kvaliteedi eest.

Oluline on koostöö arendamine teiste omavalitsustega, eeskätt Lääne-Viru maakonna tasandil. Jätkub juba alustatud valdkondade ülene koostöö juhtumitööna. Ennetuse, tervise ja heaolu edendamiseks toimub koostöö vallavolikogu sotsiaalkomisjoni ja haridusasutuste spetsialistidega.

Väljakutsed

- **Inimeste vaimne tervis**

Vajadus psühholoogi teenuse järele on oluliselt suurem kui riik seda võimaldab, abi vajavad nii lapsed kui ka täiskasvanud.

- **Sotsiaalsete riskirühmade iseseisev toimetulek**

Hoolekandeline abi planeerimise ja osutamise korraldamisel peab üha enam arvestama asjaoludega, et valla rahvastik vananeb. Mitu põlvkonda ei ela enam koos ega paku vastastikust tuge, suhted pereliikmete vahel ei soosi üksteise abistamist ega toetamist. Hajaasustuses vajavad eraldi abi üksi elavad eakamad inimesed. Üheks olukorra lahenduseks on luua keskusse elupind, nn teenusmaja, kus pakutakse toetavaid teenuseid, mis pikendavad iseseisvat toimetulekut.

- **Laste õiguste ja huvide kaitse**

Oluline on laste ja lastega perede varajane süsteemne ja võrgustikutööl põhinev toetamine, et järgmine põlvkond saaks pikemas perspektiivis paremini toime tulla. Selleks on vald võtnud tööle psühholoogi ja logopeedi, vajaduspõhiselt ostame teisi toetavaid teenuseid.

Laste psühhosotsiaalse heaolu kujunemisel, riskikäitumise ja terviseprobleemide ennetamisel on olulised laste ja vanemate vahelised head ja toetavad suhted ning koos veedetud aeg. Lapsevanemad ei ole paraku piisavalt teadlikud enda rollist, samuti ei tunta suurt huvi vanemlust toetavate koolituste ega teabe vastu. Seetõttu on oluline suurendada inimeste teadlikkust lapsevanema rollist ja sellega kaasnevast vastutusest.

- **Jätkusuutlik perearsti- ja eriarstiabi teenus**

Tervisekeskuses töötavate perearstide keskmine vanus on üle 60 aasta, see tähendab, et pensionile jäävad arstid ei pruugi katta teenuse vajadust. Piirkonnas eriarstiabi kättesaadavuse tagamine nõuab suuri kulusid ning puudu on arstidest, õdedest ja tugispetsialistidest.

- **Kõikide sihtrühmade kaasatus ühiskonna ellu**

Kõik avalikud ruumid ei ole erivajadustega inimestele iseseisvalt ligipääsetavad. Samuti on keeruline külast valla keskusesse saada, sest ühistransport ei soosi tihedamat sõitmist.

Sotsiaalvaldkonda on vaja juurde spetsialiste, probleemiks on lastega töötavate spetsialistide vähesus ja ülekoormatus. Samuti on puudus teenuseosutajatest nii kohaliku omavalitsuse, maakonna kui ka riigi tasandil. Silmanähtav vajadus on sisseostetavate teenuste järele, sest iseseisvalt ei suudeta kõiki vajaduspõhiseid teenuseid osutada või korraldada.

SOTSIAALSE HEAOLU VISIOON: TOIMETULEV, TOETATUD, ELUJÕULINE JA KAASATUD KOGUKOND

Eesmärk 1. Kättesaadav perearstiteenus Kadrinas

Kohapealse arstiabi kättesaadavuse tagamiseks toetab vald osaliselt tervisekeskuse hoone ja selle juures asuva haljastuse ning parkla ülalpidamiskulusid. Vajaduspõhiselt aitab vald perearsti praksisel leida uusi meditsiinitöötajaid.

Eesmärk 2. Vaimselt terved inimesed

Kuigi vald pakub psühholoogiteenust lastele ja lastega peredele on vaja laiendada teenuseid võimalike projektide kaudu või lisarahastuse toel.

Jätkata tuleb koostöös mõttekoda Praxisega ellu viidud eakate aktiivsust toetavate ümarlaudadega, mis on mõeldud eakate toetamiseks ja info jagamiseks. Vaimset tervist aitavad hoida tasakaalus mitmekesised vaba aja veetmise võimalused, samuti on selles oluline roll turvalisel ja rahulolu pakkaval elukeskkonnal ning võimalus osaleda tervist edendavatel üritustel.

Eesmärk 3. Kõik sihtrühmad on kaasatud ühiskonnaellu

Oluline on, et kõik sihtrühmad saaksid osaleda sotsiaalses elus, et neile on tagatud info kättesaadavus ja võimalus iseseisvalt liikuda avalikus ruumis. Jätkuvalt on murekohaks liikumisvõimalused küladest valla keskusesse, mida aitaks lahendada vajaduspõhise transpordi korraldamine.

Eri sihtrühmade kaasamine valla toimimisse käib avalike väljapanekute ja arutelude, vallavolikogu komisjonide, noortevolikogu ning kaasava eelarve kaudu.

Eesmärk 4. Laste huvid on kaitstud

Huvide primaks kaitseks on oluline suurendada ennetustöö osa, süsteemselt märgata ja reageerida. Vallal on projekti „Lääne-Viru maakondliku integreeritud teenusmudeli väljaarendamine koolist väljalangemise ennetamiseks teenusedisaini meetodil“ raames töötatud välja varajase märkamise ennetusmudel, mis rakendub 2023. aasta septembris Kadrina valla lasteaedades ja edaspidi ka koolides.

Laste teadlikkust ja lastevanemate vanemlust saab toetada programmide, projektide, nõustamise, koolituste ja teenuste kaudu.

Mitteõppivate ja -töötavate (NEET) noorte töö- ja haridusellu naasmist toetab juhtumikorraldaja läbi individuaalse suhtluse ja tegevuse.

Eesmärk 5. Iseseisvalt toimetulev inimene

Iseseisvalt toimetulev inimene teab, et vastutab ise teda ohustavate sotsiaalsete riskidega toimetulekul ja oskab iseseisvalt oma igapäevaelu korraldada, küsides vajadusel nõu ning abi. Ta huvitub kogukonnas toimuvast ja ühiskonna käekäigust üldiselt.

Võimalik on toetada erivajadusega inimese kodu vajaduspõhist kohandamist valla eelarvest. Vähese abi- ja toetusvajadusega inimestele saab pakkuda teenuseid, mis toetavad hakkamasaamist eelkõige oma kodus, aga võimaldada ka sotsiaaleluruumi. Jätkame traditsiooniliselt saanud avaliku saunateenuse toetamist. Toetatud elamise teenuse nõudluse korral tuleb rajada teenusmaja.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Kvaliteetsete ja kättesaadavate sotsiaal- ning tervishoiuteenuste pakkumist võib ohustada kvalifitseeritud töötajate, spetsialistide ja teenuseosutajate vähesus või ressursi puudumine.

SOTSIAALNE HEAOLU VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Kõigile vallaelanikele on perearstiteenus Kadrinas kättesaadav							
Tegevused	Tervisekeskuse osaline kulude katmine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Perearsti praktilise toetamine uute meditsiinitöötajate leidmisel						Vallavalitsus, OÜ Kadrina Tervisekeskus
	Eriarstiabi kättesaadavuse toetamine						Vallavalitsus, AS Rakvere Haigla
Eesmärk 2. Vaimselt terved inimesed							
Tegevused	Valdkondade ülene võrgustikutöö	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused, Sotsiaalkindlustusamet, Töötukassa, kogukond
	Eakate koordineeritud ümarlauad	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 3. Kõik sihtrühmad on kaasatud ühiskonnaellu							
	Erivajadustega inimeste ligipääsu võimaldamine	x	x				Vallavalitsus

	avalikesse hoonetesse						
	Külade ja keskuse vahel vajaduspõhise transporditeenuse arendamine	x					Vallavalitsus
Eesmärk 4. Laste huvid on kaitstud							
Tegevused	Süsteemne märkamine ja reageerimine (ennetusmudeli rakendamine)	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused, kogukond
	Laste teadlikkuse ja lastevanemate vanemluse toetamine programmide, projektide, nõustamise, koolituste ja teenuste kaudu	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, haridusasutused
Eesmärk 5. Iseseisvalt toimetulev inimene							
Tegevused	Kodude vajaduspõhine kohandamine riskirühmadele	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Koduteenuse kaasajastamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Avaliku saunateenuse toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, MTÜ Kadrina Saunaklubi
	Teenusmaja vajaduse kaardistamine	x					Vallavalitsus
	Teenusmaja rajamine		x	x			Vallavalitsus, volikogu

Mõõdikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Perearstid vastavalt patsientide (nimistute) mahule olemas ja tugipersonal olemas	Täidetud	Täidetud
Valla ja haridusasutuste tugispetsialistide kohtade kaetus % asutuse koosseisust lähtuvalt.	100 %	100 %
Rahulolu liikumisvõimalustega erivajadustega inimestele (rahulolu uuring)	51,3(2022. a)	70 %
Varajase märkamise mudeli kasutamisel süsteemselt abisaavad lapsed	0	Täpsustamisel

Keskkond

Täisväärtuslik loodus- ja elukeskkond põhineb keskkonnateadlikul inimesel ning heal avalikul ruumil.

Elu- ja looduskeskkond on tasakaalus. Kogukonna üldine keskkonnateadlikkus ja selle rakendamine on heal tasemel. Seejuures tuleb jätkuvalt panustada rohevõrgustiku toimimisse, looduse hoidmisse, jätkusuutlikkusse ja teadmiste tõstmisse.

Kaitsealad ja kaitstavad loodusobjektid on vallas üldiselt heas seisukorras, tähistatud ja paigaldatud infotahvliga.

Tänu siinsele viljakale mullastikule peetakse väärtuslikuks põllumaaks kõik üle kahe hektari suurused maatulundusmaa massiivid, mis on olulised kogu Eesti toiduga varustamise seisukohalt.

Kadrina vallas on peamised välisõhu kvaliteeti mõjutavad saasteallikad tootmisettevõtted ja transport.

Kadrina vallas toimib korraldatud jäätmevedu. Vald on varustatud nii alevikes kui ka külades paigaldatud avalike pakendikonteineritega. Kadrina alevikus töötab Kadrina jäätmejaam, mis teenindab rahvastikuregistris valla elanikke tasuta, võttes vastu laias valikus jäätmeid. Maakonnas saab jäätmeid viia ka Lääne-Viru jäätmekeskusesse.

Kadrina vald soodustab taastuenergia kasutuselevõttu pigem mittekasutuses olevatel ja väheväärtuslikel maadel.

Kadrina aleviku keskuses viiakse lähiaastatel ellu EV 100 „Hea avaliku ruumi“ jätkuprogrammi raames korraldatud ideekonkursi võitja kavand „Põu“, mille põhiidee on säilitada olemasolev parkmetsalik iseloom.

Väljakutsed

- **Ehitustegevuse, metsamajanduse või ettevõtluse tõttu kahjustatud või hävida võivate loodusobjektide säilitamine**

Ehitustegevuse, metsamajanduse või ettevõtluse kasvu käigus on vajadus reguleerida loodusobjektide säilimise tagamine, et saavutada loodus- ja elukeskkonna vaheline tasakaal.

- **Ehitustegevuse, metsamajanduse või ettevõtluse tõttu killustuda võiva rohevõrgustiku alade ja nende sidususe säilimine**

Liigirikkama ja kvaliteetsema elukeskkonna tagamiseks tuleb valla ida- ja keskosa rohekoridori säilimisele panna rõhku, sest lõunaosas sellele alternatiivseid võimalusi napib. Rohevõrgustiku sidususe ja eesmärkide säilitamise tagamiseks peab neil aladel võimalusel vältima maardlate kasutuselevõttu.

- **Väärtuslike põllumaade pinna säilimine ja sihipärane kasutamine**

Ehitustegevuse, metsamajanduse või ettevõtluse kasvu käigus võib väärtuslike põllumaade pind kahaneda ja seetõttu sihipärasest kasutusest välja langeda.

- **Hoitud rohe- ja sinitaristu**

Jätkuvalt on vajadus rohe- ja sinitaristu (matkarajad, suplemise ja veespordiga seotud veekogud ning nende kallasrajad) seisundi parandamiseks tagada heakord, et saavutada nende laialdasem kasutus. Lahendust vajavad kinnikasvavad Vohnja tiigid.

- **Läbimõeldud ja kaasaegne haljastusplaan**

Asulates on järjepidevalt vaja tegeleda kõrghaljastusega, sest kõrghaljastuse süsteemse planeerimisega ei ole tegeletud. Vaja on hinnata puude seisukorda ja vajadusel kõrghaljastust uuendada. Tiheasustusaladel tuleb luua läbimõeldud haljastusplaan.

- **Puhas joogivesi igale poole valda**

Puhas joogivesi pole hajaasustuse piirkondades tagatud igale kodumajapidamisele.

- **Kliimamuutuste ja ekstreemsemate ilmastikuolude sagenemise leevendamine**

Vajalik on tõsta ja hoida avaliku ruumi liigendatust ja kvaliteeti, mis tagab elurikkuse ning vähendab kuumasaarte tekkimist ja levikut tiheasustustes.

- **Kogukonna keskkonnateadlikkuse tõstmine ringmajandusest ja taastumatute ressursside kasutuselevõtu kasvu ärahoidmine**

Vajadus on tagada taastumatute ressursside optimaalne, loodus- ja elukeskkonnaga arvestav kasutus. Soodustada tuleb taastuvate ressursside kasutuselevõttu.

KESKKONNA VISIOON: ÜMBRITSEVAT LOODUST JA ELUKESKKONDA VÄÄRTUSTAV KESKKONNATEADLIK JA -HOIDLIK KOGUKOND.

Eesmärk 1. Mitmekesine loodus- ja elukeskkond

Looduskeskkonna mitmekesistamiseks kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava Uku loodusobjekti kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskirja koostamine.

Rohevõrgustiku toimimise ja liiklejate ohutuse tagamiseks algatada ulukitele läbipääsude rajamine Tallinna–Narva maanteel ja metsloomadega kokkupõrgete vältimiseks kaitseabinõude rakendamine Pärnu–Rakvere–Sõmeru maanteel.

Väärtuslike põllumaade pinna kahanemise ja sihipärasest kasutusest väljalangemise ärahoidmiseks tuleb vajadusel reguleerida ehituse, metsamajanduse ja/või ettevõtluse kasvuga seotud tegevusi.

Eesmärk 2. Hooldatud rohe- ja sinitaristu, puhke- ja haljasalad, kaitstavad ja puhkeväärtusega loodusobjektid ning nende laialdane kasutamine loodusöppes ja turismis.

Rohe- ja sinitaristute seisukorra hoidmiseks ja parandamiseks tuleb tagada ranna- ja puhkealade heakord. Ehitustegevuse, metsamajanduse või ettevõtluse käigus tuleb tagada rohevõrgustiku alade säilimine ja sidusus.

Eesmärk 3. Terviklik haljastuskontseptsioon tiheasustusaladel

Analüüs, olemasoleva haljastuse hindamine ja lahenduste tellimine.

Eesmärk 4. Korrastatud veekogud ja puhas põhjavesi

Vee-elustiku keskkonna seisundi parandamine Kadrina paisjärves ja Vohnja tiikides.

Kvaliteetse joogivee tagamise ja kanalisatsioonisüsteemide rajamise toetamiseks hajaasustuse programmis jätkuv osalemine. Valla eelarves eraldatakse iga aasta valla elamute vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rajamise või parendamise toetust.

Eesmärk 5. Soositud taastuenergia kasutuselevõtt

Väikeelamutes ja kortermajades taastuenergia kasutuselevõtmise soodustamine. Kogukonna energiühistute loomise toetamine.

Eesmärk 6. Hästikorraldatud jäätmekäitlus

Loodus- ja elukeskkonna säästmise eesmärgil jäätmekoguste vähendamine nende sortimise võimaluste parandamisega, sh kogukonna teadlikkuse tõstmine. Avaliku ruumi heakorramiseks jäätmemajade rajamine.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Ehituse, metsamajanduse või ettevõtlusega seotud tegevuste üldplaneeringus kehtestatud regulatsiooni loodust kahjustav tõlgendamine võib ohustada rohe- ja sinivõrgustikualade toimimist, kahjustada või hävitada kaitstavaid loodusobjekte, kahandada või kaotada täielikult väärtuslikke põllumaid. Riigipoolse hajaasustuse programmi lõppemise tõttu ei saa kõigile hajaasustuse piirkonna kodumajapidamistele tagada puhast joogivett. Kogukonna vastupanu taastuenergia kasutamisele üleminekul on liialt tugev. Elanikel pole huvi jäätmekoguste vähendamise ja ringmajanduse vastu.

KESKKOND VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028- 2035	
Eesmärk 1. Hooldatud rohe- ja sinitaristu, puhke- ja haljasalad, kaitstavad ja puhkeväärtusega loodusobjektid ning nende laialdane kasutamine loodusõppes ja turismis.							
Tegevused	Kogukonna keskkonnateadlikkuse tõstmine, kajastades valla infokanalites riigi suuniseid ja õppematerjale	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, projektid, kogukond
	Avaliku ruumi liigestamiseks ja kuumasaare efekti vähendamiseks Kadrinasse Tammepargi rajamine Kalevipoja tänava ja Sõmeru–Rakvere–Pärnu mnt vahelisele alale	x	x	x			Vallavalitsus, projektid
	Kliimamuutuste ja ekstreemsete ilmastikuolude leevendamiseks tiheasustusaladele kõrghaljastuse rajamine, hooldamine ja järjepidev uuendamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, projektid
	Rohe- ja sinivõrgustiku toimimiseks tingimuste seadmine üldplaneeringus	x	x				Volikogu, vallavalitsus, kogukond
Eesmärk 2. Mitmekesine loodus- ja elukeskkond							
Tegevused	Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava Uku loodusobjekti kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskirja koostamine	x	x	x	x		Vallavalitsus, volikogu, keskkonnaamet, kogukond
	Rohevõrgustiku toimimise ja liiklejate ohutuse tagamiseks algatada ulukite läbipääsude rajamine (Tallinna–Narva ja Pärnu–Rakvere–Sõmeru maanteel)				x	x	Transpordiamet, vallavalitsus, projektid
	Väärtuslike põllumaade pinna kahanemise ja sihipärasest kasutusest väljalangemise ärahoidmiseks tingimuste seadmine	x	x				Volikogu, vallavalitsus, kogukond

	üldplaneeringus						
Eesmärk 3. Korrastatud veekogud ja põhjavesi							
	Kadrina paisjärve ja ümbruse hooldus	x	x	x	x		Vallavalitsus, projektid
	Kadrina paisjärve ümberehitus välja pakutud eskiislahenduse järgi					x	Vallavalitsus, projektid
	Kvaliteetse joogivee tagamise ja kanalisatsioonisüsteemide rajamise toetamiseks hajaasustuse programmis osalemine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, rahandusministeerium
	Vohnja tiikide seisukorra parandamine					x	Vallavalitsus, projektid
Eesmärk 4. Taastuenergia kasutamine kasvab							
Tegevused	Kogukonna energiaühistute loomise toetamine	x	x	x	x	x	Kogukond, vallavalitsus
Eesmärk 5. Hästi korraldatud jäätmekäitlus							
Tegevused	Jäätmemajade rajamine	x	x	x	x	x	Korteriühistud, vallavalitsus
	Jäätmete liigiti kogumise teadlikkuse tõstmine kogukonnas sotsiaalmeedia kaudu	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, keskkonnaamet

Mõõdikud	Algtase 2023	2035
Rahulolu jäätmete kogumise võimalustega (rahulolu-uuringu skoor skaalal 1-100)	68,2	75
Rahulolu rohekeskkonnaga (Rahulolu-uuringu skoor skaalal 1-100)	78,7	80
Rahulolu avalike aladega (rahulolu-uuringu skoor skaalal 1-100)	75	80

Kultuur, kogukond ja identiteet

Ühtne ja tugev identiteet liidab vallas elavad inimesed kokkuhoidvaks kogukonnaks. Üksmeelne kogukond annab kindlus- ja kuuluvustunde, mis tagab jällegi heaolutunde. Rõõmsamad inimesed hoogustavad kultuurielu, mis soodustab omakorda inimeste eneseteostust ja ühiskonna elukvaliteedi paranemist.

Kadrina kultuurielu on võimalusterohke ja kirev, tegevused on suunatud erinevatele huvirühmadele. Uuringute järgi¹¹ on Kadrina valla elanike rahulolu kultuurse vaba aja veetmise võimaluste, kogukonda panustamise ja elukoha mainega Eesti keskmisest kõrgem. Välja on kujunemas traditsioonilised üritused, mis leiavad aset igal aastal, nagu kihelkonnapäev, käsitöö- ja vanavaralaat, Eesti Vabariigi aastapäeva aktus.

Üritusi võiks olla rohkemgi, kuid töötajate puuduse tõttu pole selleks võimalust. Kadrina valla kultuuri põhiedendajad on kultuurikoda, raamatukogud, kultuurikollektiivid, haridusasutused, mittetulundusühingud, kirik, noorsootöö ja kogukonna aktivistid. Hästi toimib koostöö valla allasutuste ja kolmandate osapooltega. Kadrina vallas on aktiivne kogukond kindlate eestvedajatega, kes viivad läbi üritusi ja hoiavad elu küldes aktiivsena.

Muljetavaldav on asjaolu, et Kadrina kultuurielu on suutnud meelitada siia väliskorraldajaid. See näitab, et koha kultuuriline maine on väga hea.

Üle Eesti suurema tuntuse saavutamiseks tuleb sündmusi siduda tugevamalt kohaidentiteediga, mis toob välja meie eripärad ja paistame tänu sellele paremini silma. Ühtselt mõistetav kohaidentiteet ühendab valda ka kogukonnana. Ühtsuse saavutamiseks on oluline viia lõpule ka 2022. aastal alanud visuaalse identiteedi kujundamine, et see oleks nähtav nii külalisele kui ka kohalikule elanikule.

Väljakutsed

- **Kaasaegne kultuuritaristu**

Ürituste korraldamiseks on olemas vajalik ja moderniseeritud taristu, mis on ka aktiivses kasutuses. Kultuurirajatised on üsna heas korras, siiski vajavad väljavahetamist Kadrina alevikus paikneva laululava pingid, selle töö eelduseks on uus maastikuarhitektuur. Uuendamist vajab huvikeskuse valguspark – praegune on amortiseerunud ja jäänud ajale jalgu. Toetada pikaajalise tagamiseks Ridaküla seltsimaja hoone arendamist ja võimalusel teise korruse väljaehitust keskusena. Jätkata Läsna rahvamaja hoone ja territooriumi parendamist.

- **Soositud omaalgatus kultuurikorralduses**

Üleüldiseks probleemiks on kogukonna vähene omaalgatuslik tegevus. Kaasava eelarve projekt on heaks näiteks, kus elanikel on võimalik teha konkreetseid ettepanekuid, kuid puudub piisav huvi omaalgatuslikult midagi ellu viia. Selle soosimiseks tuleb peale rahalise toetuse ja lisameetmete pakkuda kogukonna aktivistidele tuge ürituste korraldamisel. Oluline on, et nad saaksid küsida kelleltki nõu ja saada tagasisidet.

- **Ühtne kogukond**

11 <https://minuomavalitsus.ee/muud-toolauad/elanike-rahulolu-2022>

2022. aastal töötas loovagentuur Tabasco Kadrina vallale välja värske identiteedi – uue logo ja disainipõhjad ning elemendid, mida kasutada sotsiaalmeedias. Kuid väljaarendamist vajab veel üle valla ühtse visuaali loomine, näiteks ühesugused bussipeatuse- ja külasildid.

KULTUURI, KOGUKONNA JA IDENTITEEDI VISIOON: TEAOTAHTELINE, ENESEKINDEL, ISETEADEV JA ÜHTEHOIDEV KOGUKOND, KUS TOIMETAVAD KULTUURILEMBELISED AVARA SILMARINGIGA VALLAKODANIKUD. KADRINA VALD ON LAIALT TUNTUD KULTUURI KAUDU.

Eesmärk 1. Kogukonna, külastajate ja korraldajate ootustele vastav modernne kultuuritaristu

Väljavahetamist vajavad laululava pingid, mis on ajaga amortiseerunud. Uute pinkide paigaldamisel tuleb läbi mõelda ka maastiku arhitektuurilahendus. Huvikeskus vajab uut sisekujundust ja praegune valguspark on moraalselt aegunud ning vajab samuti väljavahetamist. Renoveerimist vajavad ka Kadrina rahvamaja ja huvikeskuse fassaad. Väljavahetamist vajavad Läsna rahvamaja elektrisüsteem ja tehnikapark, uuendada tuleb amortiseerunud lava. Kadrina valla raamatukogude ja filiaalide kliendimugavuse parandamine.

Eesmärk 2. Omaalgatusel põhinev kultuurikorraldus

Jätkame ettevõtlike kogukonna esindajate, sealhulgas noorte omaalgatuse toetamist läbi rahaliste toetuste, teadmiste jagamise, ümarlaudade ja koolituste korraldamise.

Kogukonna keskuste tekkele kaasaaitamine vastavalt piirkonna iseloomule. Tuleks välja töötada soosivad meetmed kultuurikorraldajate toetamiseks.

Eesmärk 3. Teotahteline, enesekindel, iseteadev ja ühtehoidev kogukond kogu vallas

Rahvaalgatuste, vabaühenduste loomisele ärgitamine ja nende tegevuste toetamine. Väljakujunenud kitsaskohad, millega vald ei jõua tegeleda, saab lahendada vabaühenduste kaudu. Jätkata tuleb laiaulatusliku koostöö tegemist kolmanda sektoriga.

Eesmärk 4. Tugev identiteedikuvand

Kadrina vald võiks olla visuaalselt äratuntav nii külalisele kui ka kohalikule elanikule. Sellega edastame ja tugevdame Kadrina valla identiteeti, millele aitavad kaasa ühesugused bussipeatused, viidad ja sümbolid. Kogukonnale tuleks suunata ka identiteeti tugevdavate ettevõtmiste algatamist. Sündmuste puhul on oluline nende sidumine kohaliku identiteediga, mis läbi muutuvad üritused omanäolisemaks ja atraktiivsemaks.

Identiteedi võimendamisel on oluline roll pärandi hoidmisel, millele aitaks kaasa kogukonnamuuseumi loomine. Rajamisel on Kadrina alevikus Kultuuritänav, mis toob kultuuri- ja ajaloo sündmused iga päev silmaga nähtavale kohale. Lahendus tuleb leida Kadrina raudteejaama hoone säilimiseks ja uue otstarbe leidmiseks.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Kultuuritaristu täiendamine ja arendamine võivad jääda rahastuse taha – projektid ei vasta nõuetele, vallas pole ressursse. Omaalgatuslike ürituste korraldamine võib jääda huvipuuduse tõttu väheseks. Eestvedajate motivatsioon kaob.

KULTUUR, KOGUKOND JA IDENTITEET VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Kogukonna, külastajate ja korraldajate ootustele vastav modernne kultuuritaristu							
Tegevused	Kadrina laululava järjepidev arendamine		x	x	x	x	Vallavalitsus
	Huvikeskuse valguspargi uuendamine		x				Vallavalitsus, projektid
	Huvikeskuse uus sisekujundus	x	x	x			Vallavalitsus, projektid
	Kadrina rahvamaja fassaadi renoveerimine					x	Vallavalitsus, projektid
	Huvikeskuse fassaadi renoveerimine					x	Vallavalitsus, projektid
	Läsna rahvamaja elektrisüsteemi uuendamine			x	x		Vallavalitsus
	Läsna rahvamaja lava ja tehnikapargi uuendamine			x	x		Vallavalitsus, projektid
	Invalifti paigaldamine Kadrina raamatukokku		x				Vallavalitsus, projektid
	Radiaatorite vahetamine Hulja raamatukogus	x					Vallavalitsus
	Valvesignalisatsiooni paigaldamine Hulja raamatukogus	x					Vallavalitsus
	Liikumispuudega inimestele Vohnja raamatukokku ligipääsu tagamine					x	Vallavalitsus
	Ridaküla seltsimaja hoone arendamise toetamine					x	Projektid, MTÜ
	Kalmistu üleviimine digitaalsele kalmisturegistrile			x			EELK Kadrina Katariina kogudus, vallavalitsus
Eesmärk 2. Omaalgatusel põhinev kultuurikorraldus							
Tegevused	Ettevõtlike kogukonna esindajate tegevuse toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kultuurikollektiivide toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Ümarlaudade korraldamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Koolituste korraldamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 3. Teotahteline, enesekindel, iseteadev ja ühtehoidev kogukond kogu vallas							
Tegevused	Kolmanda sektori toetamine ja koostöö tegemine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kadrina kalmistul kultuurilooliselt tähtsate haua- ja platsitähiste hooldamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Keskkooli Vilistlaskogu
Eesmärk 4. Tugev identiteedikuvand							
Tegevused	Bussipeatuste disain ja rajamine	x	x	x			Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
	Külade tähistamine ühtses visuaaliga, külasiltide paigaldamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
	Kogukonnamuuseumi loomise toetamine					x	MTÜ-d, Vallavalitsus
	Kultuuritänava rajamine	x					Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda

	Kadrina raudteejaama hoone kasutuselevõtmine					x	Vallavalitsus, organisatsioonid
--	--	--	--	--	--	---	------------------------------------

Mõõdikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Rahulolu elukohamainega*	76,4 %	Säilitada
Rahulolu kultuurse vaba aja veetmise võimalustega*	68 %	Säilitada
Kogukonna aktiivsus*	39,9 % (2022. a)	45 %

Sport

Hästi korraldatud ja mitmekesised sportlikud aja veetmise võimalused soosivad elanike aktiivseid liikumisharrastusi. Aktiivne eluviis toetab vaimset tervist ja pärsib vähesest liikumisest põhjustatud tervisehädasid.

Kadrina vallas on sportimiseks väga head võimalused, siin on rikkalik spordialade valik ja palju spordirajatisi.

Kõige suuremat kasutust leiab renoveeritud koolistaadion, Kadrina spordikeskuse kompleks, kuhu kuuluvad ujula, treeningusaalid ja majutus. Aasta läbi saab harrastada tervisesporti Kadrina terviserajal, kus on juba mitmendat aastat käsil projektipõhised tegevused ning kuhu on lisandumas ka olme- ja teenindushoone. Samuti on uue rajatisena kerkimas koolistaadioni kõrvale väljõulinnak. Vaba aja veetmiseks on olemas puhke- ja virgestusalad ning mängu- ja spordiväljakud. Sporti edendavad vallas Sihtasutus Kadrina Spordikeskus ja MTÜ Kadrina Terviserada ning vallas tegutsevad spordiklubid ja mittetulundusühingud.

Väljakutsed

- **Kaasaegne ja mitmekesine sporditaristu**

Sporditaristu vajab pidevat kaasajastamist ja hooldust. Praegu on suurimad probleemid spordihoone fassaad ja ujula, duši- ning riietusruumid, mis vajavad remonti. Selleks, et treeninguteks või spordisündmuste korraldamiseks oleksid soosivad tingimused, on oluline, et spordihoone on moodne ja esteetiliselt kutsuv. Lahendamist vajab ka spordikeskuse võimla heliprobleem, et akustika oleks tegevuste läbiviimiseks parem. Planeerida spordikeskuses oleva lasketiiru tingimustele vastavaks ehitamist, et tõsta selle kasutatavust, millest saaks ka üks tuluallikaid. Säästlikumaks ja jätkusuutlikumaks spordihoone majandamiseks tuleks leida taastuvenergia lahendused – näiteks päikesepaneelide kasutusele võtt, mis tagaks basseini lahtioleku aasta läbi.

- **Aktiivselt liikuvad elanikud**

Noorte liikumisharjumused muutuvad järjest kehvemaks ning järjepidevus langeb, see võib ohustada mõningate spordiringide tegevuse jätkumist.

Probleemiks on ka külade ja keskuse vaheline ühistransport, mis ei soosi juhendatud huviringides käimist.

SPORDI VISIOON: TERVISLIKE ELUVIISIDEGA AKTIIVNE KOGUKOND JA MITMEKESISED SPORTIMISVÕIMALUSED

Eesmärk 1. Head tingimused vaba aja veetmiseks ja võimalused tervisespordiga tegelemiseks

Sporditaristu, puhke- ja virgestusalade korrashoid ja uuendamine toimub vastavalt rahalistele võimalustele, kuid lahendust võib leida ka meetmete kaudu. Samuti hajaasustuse piirkonnas olevad mängu- ja spordiväljakud amortiseeruvad ajaga ning vajavad väljavahetamist.

Eesmärk 2. Terve ja liikuv kogukond

Peame oluliseks, et kõik sihtgrupid leiavad enda jaoks võimaluse tegeleda oma kodu lähedal tervisespordiga ja veeta aega lihtsalt puhke- või mängualadel. Soovime, et kodukohas toimuvatel spordiüritustel osavõtt kasvaks ja suureneks kodanikualgatus. Kajastada edulugusid ja saavutusi, mis annaksid tõuke huvituma tervislikest eluviisidest. Tegeleda tuleb tervisespordi propageerimisega kaasates kogukonna spordiedendajaid. Toetada jätkuvalt kodanikualgatusi ja teha koostööd kolmanda sektoriga.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Sporditaristu uuendamise ohuks võib olla meetmetest saadud toetuste vähenemine ja valla eelarvest jätkusuutlikkuse mittetagamine.

SPORT VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Head tingimused vaba aja veetmiseks ja võimalused tervisespordiga tegelemiseks							
Tegevused	Kadrina terviseraja arendamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, projektid
	Kadrina terviseraja olme- ja teenindushoone ehitamine	x					Vallavalitsus, projektid
	Tervise- ja matkaradade toimimise toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Väljõulinnaku rajamine koolistaadioni kõrvale	x					Vallavalitsus, projektid
	Mängu- ja spordiväljakute korrashoid	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Spordikeskuse fassaadi renoveerimine					x	Vallavalitsus
	Spordikeskuse duši- ja riietusruumikappide vahetus		x				Vallavalitsus
	Spordikeskuse võimla akustika parandamine					x	Vallavalitsus
	Spordikeskuse ujula basseini remont					x	Vallavalitsus
	Spordikeskuse lasketiiru ehitamine nõuetele vastavaks					x	Vallavalitsus, projektid
Eesmärk 2. Terve ja liikuv kogukond							
Tegevused	Tervisespordi propageerimine koostöös kogukonna spordiedendajatega	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kodanike algatuste toetamine ja koostöö	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Sportimise ja huvitegevuse võimaluste kaardistamine	x	x	x	x	x	SA Kadrina Spordikeskus, Vallavalitsus
	Valla kodulehel info ajakohastamine	x	x	x	x	x	SA Kadrina Spordikeskus, Vallavalitsus
	Spordiürituste kalendri rakendamine	x	x	x	x	x	SA Kadrina Spordikeskus, Vallavalitsus

Mõõdikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Spordikeskuse kasutajate arv aastas	34 490	10 % kasv

Rahulolu sportimisvõimalustega sisetingimustes (rahulolu- uuringu skoor skaalal 1-100)	65	70
Rahulolu sportimisvõimalustega välitingimustes (rahulolu- uuringu skoor skaalal 1-100)	73	75

Ettevõtlus

Täisväärtusliku elukeskkonna juurde kuulub töökoht kodu lähedal. Ettevõtluse areng piirkonnas tagab töökohad ja maksutulu laekumise, mis aitab omakorda vallal arendada elukeskkonda.

Kadrina valla ettevõtluskeskkonda soodustab hästi toimiv infrastruktuur ning logistiliselt soodne asukoht.

- Kadrina vallas on 14.09.2023 seisuga registreeritud 833 juriidilist isikut, nende hulgas on ka mittetulundusühingud ja sihtasutused. Nendest 339 on majanduslikult aktiivsed¹². Kohapealset ettevõtlust iseloomustavad töötlev tööstus, põllumajandus ja metsandus.
- Tööstuslik tootmine toimub peamiselt Kadrina ja Hulja alevikes ning Kihlevere ja Vohnja külades. Tööstuses on esikohal puitu ja metalli töötlevad ettevõtted. Põllumajandustootmine on hajutatud üle valla territooriumi.

Soodustamaks ettevõtete juurdekasvu, selgitatakse uued potentsiaalsed tööstusalade asukohad välja üldplaneeringu käigus. Äri- ja tootmismaad on enamikus eraomandis.

Lääne-Virumaa tööstus- ja ettevõtlusalade analüüs¹³ annab ülevaate võimalikest meetmetest majandusarengu võimendamiseks ja seeläbi ka sisendid maakonna arengut toetava ettevõtluspoliitika kujundamiseks ettevõtluskeskkonda toetava ökosüsteemi jõustamise kaudu. Analüüsist nähtub, et vaja on soodustada majanduse konkurentsivõime kasvu mitte ainult üksikettevõtete tasemel, vaid ka ühiste huvidega ettevõtjate võrgustike tegevuse laiendamise läbi.

Ettevõtete arengut Lääne-Virumaal takistavad tegurid seonduvad ennekõike tööjõu, regulatsioonide ja koduturu väikusega. Küsitlus näitab, et konkurentsivõime parandamiseks plaanivad ettevõtted tõsta toodangu/teenuste kvaliteeti, suurendada kõrgema lisandväärtusega toodete/teenuste osa, leida uusi ja soodsamaid võimalusi tooraine ning materjalide hankimiseks, investeerida tootmiseadmete uuendamisse, panustada turundustegevusse ja uute klientide leidmisse ning teha investeeringuid tootmis- ja laohoonete uuendamisse.

Nimetatud muutuste ellukutsumisele tulekski konkreetsete maakondlike arendustegevuste kujundamisel tugineda, et luua ettevõtetele soodne keskkond ettevõtluse struktuurinihete tarvis.

Kadrina vald osaleb Lääne-Virumaa tööstusalade ja ettevõtlusvõrgustiku arendamise projektis 2024–2027.

Väljakutsed

- **Atraktiivne elukeskkond ja korras taristu**

Probleemiks on sobiva tööjõu leidmine. Ent hea elukeskkond motiveerib inimesi elukoha valikul. Sobiva elukeskkonna loomisel on olulised ka koostöösuhted ettevõtja ja kohaliku omavalitsuse vahel. Hea omavaheline koostöö tagab parema töö- ja elukeskkonna ning elanike heaolu, mis tõstab elukoha valikul valla konkurentsivõimet. Mida rohkem on elanikke, seda suurem on valik tööturul. Ettevõtete efektiivsemat tööd tagab ka korras taristu.

¹² Statistika ja avaandmed | Maksu- ja Tolliamet (emta.ee)

¹³ [https://www.virol.ee/documents/20173326/37952132/L-](https://www.virol.ee/documents/20173326/37952132/L-Viru+TEA+anal%C3%BC%C3%BCs+l%C3%B5plik.docx.pdf/358a4cce-c2f6-47a1-a99e-bdce98908b08)

[Viru+TEA+anal%C3%BC%C3%BCs+l%C3%B5plik.docx.pdf/358a4cce-c2f6-47a1-a99e-bdce98908b08](https://www.virol.ee/documents/20173326/37952132/L-Viru+TEA+anal%C3%BC%C3%BCs+l%C3%B5plik.docx.pdf/358a4cce-c2f6-47a1-a99e-bdce98908b08)

- **Maakondlik koostöö ettevõtluse arendamiseks**

Vajadus on vallal koondada pädevustega inimesed, kes pakuvad teenuseid ja eksperdinõu, toovad kokku osapooli ja kujundavad ettevõtluskeskkonna arenguks tõhusalt toimiva partnerite võrgustiku. See loob võimaluse ressursside ühendamiseks, tegevuse dubleerimise vältimiseks. Keskkel kohal on vajadus omandada teadmine, mida ettevõtjad ootavad ja mõelda läbi teenused, mida ettevõtjatele kvaliteetselt pakkuda.

Vaja on koostada selgelt sihistatud avaliku sektori maakondlik ettevõtluspoliitika ja luua ettevõtluse toetusmeetmete tööriistakast, mis edendab seniseid tootmistraditsioone, lähtub ettevõtjate vajadustest, toetab uute teadus- ja arendustegevuste saavutuste kasutuselevõttu ning ettevõtjate võrgustike väljakujunemist.

ETTEVÕTLUSE VISIOON: TUGEVAID ETTEVÕTTED JA TASUVAD TÖÖKOHAD

Eesmärk 1. Ettevõtlust toetav keskkond ja koostöö

Kohaliku ettevõtluse tegevuse toimimiseks vajaliku taristu loomine ja korrashoid. Kaugtöö võimaluste kaardistamine. Selleks, et pakkuda noortele kohapeal arenguperspektiivi, teevad kohalikud ettevõtted koostööd Kadrina Keskkooliga tehnoloogia suuna arendamisel ja praktiseerimisvõimaluste pakkumisel. Hea elukeskkonna loomine on see, millega saame kaasa aidata ettevõtluse arengule, meelitades ligi oskustöölisi ja kvalifitseeritud spetsialiste.

Eesmärk 2. Ettevõtluse strateegilist arengut toetav terviklik tugisüsteem maakonna tasandil

Kadrina vallal on koos teiste Lääne-Viru kohalike omavalitsustega huvi kujundada tugev ettevõtlusalane kompetentsikeskus VIROLi eestvedamisel. Eesmärk on tagada ettevõtete suurem võimekus olla konkurentsivõimeline ja luua suuremat lisandväärtust, kasvatada tööhõivet. Samuti aidata kaasa investeeringutele innovatsiooni ja uute ärimudelite kasutusele võtmisele. Selleks arendatakse välja ettevõtluse tugiteenused.

Eesmärk 3. Huvipakkuv turismisihtkoht

Turismi valdkonda arendatakse koostöös teiste omavalitsustega VIROLi eestvedamisel. Tulemuslik turundamine on sihtkohapõhine ja ületab valla piire. Oluline roll on turismiettevõtete omavahelisel võrgustumisel. Turismiettevõtlust toetab kultuurisündmuste korraldamine laiemale ringkonnale. Seda soodustab koostöö kohalike turismiettevõtete ja ürituste korraldajatega, turismiobjektide markeerimine nii füüsiliselt kui ka virtuaalselt. Turistidele huvipakkuvate kultuuri- ja spordiürituste toetamine.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Globaalsed majanduskriisid, suure ulatusega muutused turgudel ja ettevõtete konkurentsi keskkonnas võivad põhjustada raskusi kohalike ettevõtete tegevuses ning põhjustada töötuse määra tõusu. Ettevõtlust ja regionaalarengut mittetoetav riiklik poliitika pärsib kohalikku ettevõtluse arengut. Olemasolev taristu ei toeta ettevõtete kasvu ja ei ole atraktiivne uutele suurettevõtetele ning kohapeal napib kvalifitseeritud tööjõudu. Kompetentsikeskuse tööle saamine on aeganõudev, ettevõtjad võivad kaotada selle ajaga huvi või sisu ei vasta nende ootustele. Elanikel on vastumeelsus arendustele.

ETTEVÕTLUS VALDKONNA TEGEVUSKAVA							
Eesmärgid ja tegevused		Teostamise aeg					Teostaja
		2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Ettevõtlust toetav keskkond							
Tegevused	Ettevõtetega koostöö tehnoloogia õppesuuna arendamisel ja praktika võimaluste loomisel	x	x	x	x	x	Kadrina Keskkool, ettevõtted
	Kaugtöö võimaluste ja võimaliku huvi kaardistamine	x	x				Kadrina Keskkool, ettevõtted, Vallavalitsus
	Ürielamute ehitamine					x	Vallavalitsus, ettevõtjad, projektid
	Planeeringute kiire menetelemine ja ladus asjaajamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Taristu korrashoid	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
Eesmärk 2. Ettevõtluse strateegilist arengut toetav terviklik tugisüsteem maakonna tasandil							
Tegevused	Ettevõtluse tugistruktuuride arendamine ja institutsionaalse võimekuse kasvatamine	x	x	x			VIROL, Vallavalitsus
	Võrgustumisüritused	x	x	x			VIROL, Vallavalitsus
	VIROLi kui maakondliku arendusorganisatsiooni ja liikmete töötajate kompetentsi tõstmine	x	x	x			VIROL, Vallavalitsus
Tegevused	Maakonna ja valla aktiivne turundamine ettevõtlusse investeeeringute saamiseks, külastajate arvu suurendamiseks ja uute inimeste valda elama kutsumiseks	x	x	x			VIROL, Vallavalitsus
	Erinevates vormides ajurünnakute korraldamine	x	x	x			VIROL, Vallavalitsus
	Ettevõtlikkuse ja inseneeria valdkonna tutvustamine koolides ja noortekeskustes (loengusari), õpetajate toetamine, pilootprogrammid, koolijuhtide ja ettevõtjate ühisüritused koostöö kasvatamiseks, noorte klubilise tegevuse toetamine	x	x	x			VIROL, Vallavalitsus
Eesmärk 3. Huvipakkuv turismisihtkoht							
Tegevused	Koostöö turismiettevõtjatega	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda, ettevõtted
	Kultuurisündmuste korraldamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, ettevõtted, projektid
	Teadlik kommunikatsioon turismi arendamiseks	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
	Koostöös teiste omavalitsustega (VIROL) turismisihtkoha turundamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
	Viitade ja stendide paigaldamine vaatamisväärsustele, sh digitaalne info	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda

Möödikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Tegutsevad ettevõtted (omavad käivet)	339	350
Keskmise palga osa Eesti keskmisest	90,1 %	94 %

Juhtimine ja koostöö

Elanike rahulolu elukeskkonna ja avalike teenustega peegeldab, kui hästi on juhitud vald.

Väikese valla eelised juhtimises peituvad selles, et kõik tunnevad kõiki ja kontakti juhtide, ametnike ja elanike vahel on lihtne luua. Info liigub kiiresti ja probleeme saab lahendada operatiivses koostöös. Samuti on üheks arengueelduseks kodanike enda initsiatiiv, millest Kadrina vallas puudust ei tule. Vallavalitsus on kodanikele elukeskkonna kujundamisel lähedane partner.

Valla juhtimise kvaliteet väljendub kõige selgemalt inimeste rahulolus ümbritseva elukeskkonnaga, avalike teenustega ning üldise mainega. 2022. aasta riigi rahulolu-uuringu järgi on Kadrina valla elanike üldine rahuloluindeks skaalal 1 kuni 100 78,4. See on Eesti 78 KOVi hulgas 12. tulemus. Enamikus valdkondades on Kadrina valla elanikud rohkem rahul kui Eesti teistes valdades ja linnades keskmiselt. Võrreldes teiste kohalike omavalitsustega, on meie inimesed märgatavalt rohkem rahul kultuuri ja vaba aja veetmise võimaluste, valla teenuste ja elukoha mainega. Eesti keskmisest vähem ollakse rahul ühistranspordi ja erivajadustega inimeste liikumisvõimalustega. Võrreldes 2020. aasta uuringuga, on kõige rohkem kasvanud rahulolu sõiduteede, tänavate ja avalike aladega.

Väljakutsed

- **Jätkusuutliku arengu planeerimine**

Valla arengu aluseks on pikas perspektiivis koostöö ja läbimõeldud arengu planeerimine. Ebastabiilses väliskeskkonnas nõuab pingutust stabiilse tulubaasi säilitamine ja kasvatamine. Panustada tuleb kulude optimeerimisse, samas mitte loobudes arendustegevustest, mis parandavad elukvaliteeti. Ära tuleb kasutada kõik võimalused leida lisarahastust tegevusteks ja investeeringuteks. Arengueesmärkide elluviimiseks vajame võimekat spetsialistide meeskonda nii vallavalitsuses kui ka hallatavates asutustes.

- **Paindlik lähenemine ja tõhus kommunikatsioon**

Kiired ühiskondlikud arengud nõuavad pidevat valmisolekut kujundada teenuseid ümber elanikkonna vajaduste järgi. Igapäevaseks väljakutseks on õigeaegne info jõudmine vajalike sihtrühmadele, bürokraatia vähendamine inimeste jaoks.

Konkurents piirkondade vahel nõuab pidevalt võimaluste otsimist, kuidas äratada huvi hea elukeskkonna ja turismi sihtkohana.

- **Kodanikuühiskonna võimestamine**

Kohalik praktika on näidanud, et kodanikes ja kogukondades peitub suur potentsiaal. Koostöö ja algatuste toetamine liidab inimesi ja sünergias on võimalik saavutada rohkem ($1 + 1 = 3$). Kuidas toetada, innustada ja tunnustada neid, kes teevad rohkem, kui neilt oodatakse?

JUHTIMISE JA KOOSTÖÖ VISIOON: ELANIKUD ON RAHUL TEENUSTE JA ELUKESKKONNAGA, KOGUKOND PANUSTAB VALLA ARENGUSSE, ARENGU KAVANDAMINE ON LÄBIMÕELDUD PIKAS VAATES.

Eesmärk 1. Avalikud teenused on kergelt kättesaadavad ja kvaliteetsed

Kodanike nõudlikkus avalikele teenustele pidevalt kasvab. Üha suuremat tähelepanu vajab uute IT-lahenduste ja e-teenuste arendamine, et lihtsustada vallaga suhtlemist ja asjaajamist. Vastavalt

Üldistele trendidele tuleb suunata hallatavate asutuste ja tütarettevõtete juhtimist ning tegevusi. Vald peab olema usaldusväärne partner ettevõtetele ja olema abiks ettevõtete probleemide lahendamisel. Lähtuvalt pikaajalisest strateegiast, tuleb pidevalt ette valmistada projekte ja luua valmisolek võimaliku lisarahastuse kaasamiseks investeringuteks. Osa teenuseid on mõistlik korraldada koostöös teiste omavalitsustega.

Eesmärk 2. Juhtimine on avatud ja kaasav, kodanikuühiskond aktiivne ja kogukonnad isetoimivad

Vallavalitsus on kodanikele elukeskkonna kujundamisel lähedane partner. Kõigil peab olema võimalus kaasa rääkida oma kodukoha kujundamisel. Inimesed kohtadel teavad kõige paremini, mida neil vaja on, tänu sellele on iga algatus kuldaväärt ja vajab kaalumist. Üks võimalus oma kohapealseid soovide realiseerida on läbi kaasava eelarve. Valla parimad partnerid on kultuuri- ja spordiseltsid, külakogukonnad, eakate ühendused. Noortevolikogu kaasamine annab parema tulevikuvaate. Esilekerkivate teemade lahendamisel tuleb korraldada küsitlusi, koguda arvamusi, mis aitaksid otsuseid langetada probleemide lahendamiseks või arengute plaanimiseks. Vabatahtliku panuse tunnustamiseks jätkame aasta tegijate väljakuulutamist ning anname välja elutööpreemiat. Tunnustust ja tänu pole kunagi liiga palju. Arendame külade kontaktisikute võrgustikku, et info liiguks.

Eesmärk 3. Vald on tuntud hea elukeskkonna ja huvipakkuva sihtkohana

Häid uudiseid ei ole kunagi liiga palju. Sõnumid on mõjusamad ja äratuntavad, kui süsteemselt kasutada valla ühist identiteeti ja kommunikatsioonikeelt. Väljakujunenud traditsioonid tugevdavad ühtsustunnet. Jätkame traditsioonilisi tegevusi: koolitarvete kingikott 1. klassi astujatele, hõbesõlg vastsündinud vallakodanikule, jõulupakk kodustele lastele jms.

Eesmärk 4. Vallas töötavad motiveeritud ja tulemuslikkusele orienteeritud spetsialistid

Vald areneb, kui vallavalitsus tegutseb uuendustele avatud ja nutikaid lahendusi otsiva meeskonnana. Töötajate arendamiseks on vaja võimaldada eriala- ja meeskonnatöö koolitusi ning toetada enesearengut. Konkurentsipüsimiseks on vaja võimaldada töötajatele paindlikke töötingimusi ning luua tänapäevane töökeskkond. Silmaringi avardamiseks ja inspiratsiooni saamiseks tuleb soodustada igasugust kogemuste vahetust teiste omavalitsuste, sõprusvaldade ja valla koostööorganisatsioonidega.

Ohud ja ebaõnnestumise tegurid

Regionaalpoliitilised otsused ei pruugi toetada valla arengut soovitud suunas. Otsuste langetamine lähtuvalt päevapoliitikast ja pikaajalist vaadet arvestamata, avalikkust ei kaasata piisavalt ega selgitata otsuseid. Valla väiksus, koostööorganisatsioonide ja inimestevaheline seotus võib põhjustada korruptsiooni ja onupojapoliitikat. Kvalifitseeritud spetsialistide puudus tööjõuturul, töötajaid on raske leida, sest vald ei ole atraktiivne tööandja. Kui inimestel on toimetulekuprobleeme, siis pole nad huvitatud kodanikuühiskonda panustamisest.

JUHTIMINE JA KOOSTÖÖ VALDKONNA TEGEVUSKAVA						
Eesmärgid ja tegevused	Teostamise aeg					Teostaja
	2024	2025	2026	2027	2028-2035	
Eesmärk 1. Avalikud teenused on kergelt kättesaadavad ja kvaliteetsed						

Tegevused	Uute IT-lahenduste ja e-teenuste arendamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Hallatavate asutuste ja tütarettevõtete tegevuse ning juhtimise kohandamine vastavalt muutustele	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, asutused
	Valmisoleku loomine võimaliku lisarahastuse kaasamiseks tegevustesse ja investeringuteks	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Osalemine VIROLi tegevuses ühiste teenuste korraldamisel ja maakondlike projektide elluviimisel	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Heade praktikatega tutvumine teistes kohalikes omavalitsustes ja sõprusvaldades	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Osalemine maakonna kohalike omavalitsuste loodud ühisettevõtetes	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, asutused
Eesmärk 2. Juhtimine on avatud ja kaasav, kodanikuühiskond aktiivne ja kogukonnad isetoimivad							
Tegevused	Kaasava eelarve võimaluste tutvustamine ja arendamine	x	x				Vallavalitsus
	Noortevolikogu tegevuse toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Eakate ühenduste initsiatiivi toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kodanikualgatuste toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Elanike rahuloluküsitluste läbiviimine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Kohapealse initsiatiivi toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Avalikes huvides tegutsevate MTÜde toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Inimeste ja kogukondade muredega juhtumipõhine tegelemine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Arendatakse külade kontaktisikute võrgustikku	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Vallakodanike – vabatahtlike eestvedajate – tunnustamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Arengukava seire ja uuendamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Sõprusvaldadega koostöö toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, asutused
Eesmärk 3. Vald on tuntud hea elukeskkonna ja huvipakkuva sihtkohana							
Tegevused	Valla ühise identiteedi ja kommunikatsioonikeele kasutamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, hallatavad asutused
	Traditsioonilise meelespidamise jätkamine: kingikott 1. klassi astujale, hõbesõlg sündinud vallakodanikule, jõulupakk kodustele lastele jms	x	x	x	x	x	Vallavalitsus, Kadrina Kultuurikoda
Eesmärk 4. Vallas töötavad motiveeritud ja tulemuslikkusele orienteeritud spetsialistid							
Tegevused	Meeskonnakoolituste korraldamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Töötaja ametialane koolitamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Töötaja enesearengu toetamine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Tänapäevase töökeskkonna loomine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus
	Arenguveestluste läbiviimine	x	x	x	x	x	Vallavalitsus

Mõõdikud	Algtase 2023	Sihttase 2035
Riigi rahulolu-uuringus elanike üldine rahuloluindeks skaalal 1-100	78,4	83

Elanike rahulolu avalike teenustega (rahulolu-uuring skaalal 1-100)	71	75
---	----	----

Arengustrateegia rakendamine ja tulemuslikkuse hindamine

Arengukava strateegia rakendamine käib tegevuskava alusel, kus on määratletud investeeringud ja tegevused ning mida rahastatakse eelarvestrateegias ja konkreetse aasta valla eelarves toodu järgi. Üks kord aastas vaatab vallavalitsus arengukava üle ja teeb majandusaasta aruandes kokkuvõtte arengukava täitmise kohta. Arengukava ülevaatamisel hinnatakse seatud eesmärkide saavutamist ja tegevuste elluviimist ning viiakse vajadusel sisse korrektuurid.

Arengukava seire ja hindamine toimub kolmel tasandil:

- jooksvalt jälgitakse makromajanduse põhinäitajaid (elanike arv/maksumaksjate arv, keskmine sissetulek elaniku kohta/maksumaksja kohta, valla põhitegevuse tulem).
- minuomavalitsus.ee valdkondlike tulemuste hindamine ja võrdlus (igal aastal; siht on parandada positsiooni kõigis valdkondades, võrreldes eelneva aasta tulemustega).
- arendustegevuste täitmise hindamine (igal aastal; aluseks on tegevuskava ja eelarve).

Arendustegevuste täitmist muudetakse nn valgusfoorimeetodil:

- **Punane** – tegevust pole alustatud (tegevuses pole midagi toimunud, pole konkreetseid vastutajaid, tähtaegu ega ressursi, eraldi hinnangut ja põhjendust).
- **Kollane** – tegevus on täitmisel (eraldi hinnang, kas läheb plaanipäraselt või on kõrvalekaldeid).
- **Roheline** – tegevus on lõpule viidud.

Pärast hindamist korrigeeritakse vajadusel tegevuskava selle tulemuslikuks täitmiseks.

EELARVESTRATEEGIA 2024-2027

Eelarvestrateegia lähtub valla arengukava visioonist aastani 2035.

Omavalitsuse eelarvestrateegia finantsproгноos 2024.–2027. aastani. Selle eesmärk on prognoosida omavalitsuse tegevustulusid, tegevuskulusid, investeerimis- ja finantseerimistegevust ning nendest lähtuvaid rahavoogusid. Eelarvestrateegia annab ülevaate Kadrina valla arvestusüksuse finantsseisust, prognoosib rahavoogude kujunemist tulevikus, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed, luues sellega võimaluse teha otsuseid valla arengu kavandamisel.

Eelarvestrateegia esitab andmed kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses (KOFS) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia vaadatakse üle igal aastal, täpsustades varasemas eelarvestrateegias kajastatud kolme eelseisva aasta prognoose ja lisades neljanda aasta prognoosid.

Eelarvestrateegia perioodi tegevuste planeerimisel on eesmärkideks seatud:

- eelarvehendite vastutustundlik kasutamine (tehtavad kulutused on selged ja läbipaistvad)
- vallakodanikele kvaliteetsete avalike teenuste tagamine
- põhitegevuse tulemi hoidmine positiivsena igal aastal
- erineva toetusraha kaasamine investeerimistegevusse
- finantsdistsipliini meetmetest kinnipidamine

Nelja viimase aasta statistilised põhinäitajad Kadrina valla kohta statistikaameti andmetel.

Tabel 1. Statistilised näitajad.

Näitaja	2019	2020	2021	2022
Elanike arv	4 858	4 790	4 791	4 838
Maksumaksjate arv*14	2 433	2 392	2 462	2 467
Brutotulu saajate arv	1 914	1 850	1 877	1 900
Palgatöötaja keskmine brutotulu Kadrina vallas	1 227	1 265	1 329	1 459
Vabariigi keskmine palgatöötaja brutotulu	1 317	1 383	1 475	1 620
Kadrina valla brutotulu osakaal vabariigi keskmisest	93,2%	91,5%	90,1%	90,1%

Statistiliste näitajate alusel saab järeldada, et Kadrina valla elanike ja maksumaksjate arv püsivad stabiilsena ja palgatöötaja keskmise brutotulu kasvab proportsioonis vabariigi keskmise näitajaga.

Põhitegevuse prognoos

Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFSi regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused; 4) muud tegevustulud.

Tabel 2. Põhitegevuse tulud

	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Kadrina vald						
Põhitegevuse tulud kokku	8 603 075	9 557 200	9 976 000	10 604 000	11 164 000	11 716 000

14 <https://www.fin.ee/media/2598/download>

Maksutulud	5 187 992	5 727 500	6 282 000	6 700 000	7 050 000	7 392 000
sh tulumaks	5 015 247	5 550 000	6 100 000	6 500 000	6 830 000	7 150 000
sh maamaks	171 448	175 500	180 000	198 000	218 000	240 000
sh muud maksutulud	1 296	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	287 922	483 400	500 000	510 000	520 000	530 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 113 363	3 334 300	3 212 000	3 412 000	3 612 000	3 812 000
sh tasandusfond	570 401	505 837	480 000	480 000	480 000	480 000
sh toetusfond	2 163 681	2 726 226	2 600 000	2 800 000	3 000 000	3 200 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	379 281	102 237	102 000	102 000	102 000	102 000
Muud tegevustulud	13 798	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000

Põhitegevuse tulude prognoosi eeldused:

- tulumaksu laekumise kasv on kavandatud lähtudes Rahandusministeeriumi palgakasvu prognoosist (keskmiselt 6,5% aastas)
- maamaksu laekumise kasv on kavandatud 10% aastas
- tulud kaupade ja teenuste müügist suurenevad igal aastal lähtuvalt palgakasvu ja tarbijahinnaindeksi prognoositud muutustest
- tasandusfondi eraldis on kogu strateegiaperioodi jooksul kavandatud samale tasemele
- toetusfond 2024. aastal väheneb (osa toetusi viiakse tulubaasi), alates 2025. aastast on kasv keskmiselt 7% aastas, eeldades eelkõige õpetajate palgatoetuse kasvu
- muud saadavad toetused tegevuskuludeks on kogu strateegiaperioodi jooksul kavandatud samale tasemele
- laekumised kaevandamisõiguse tasust ja vee erikasutusest ning saastetasud (muud tegevustulud) on kavandatud igal aastal 12 000 eurot.

Põhitegevuse tulude suurenemine on plaanitud keskmiselt 5% aastas, jõudes 2027. aastaks 11,7 miljoni euron.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFSi regulatsioonist järgmisi kulusid: 1) antavad toetused; 2) muud tegevuskulud.

Strateegia koostamisel on kulude planeerimisel lähtutud efektiivsuse ja kokkuhoiu põhimõtetest.

Tabel 3. Põhitegevuse kulud

Kadrina vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	7 873 079	8 950 800	9 281 000	9 606 000	9 942 000	10 290 200
Antavad toetused tegevuskuludeks	705 063	788 188	790 000	806 000	822 000	838 000
Muud tegevuskulud	7 168 016	8 162 612	8 491 000	8 800 000	9 120 000	9 452 200
sh personalikulud	4 388 277	5 315 550	5 530 000	5 750 000	5 980 000	6 219 200
sh majandamiskulud	2 777 442	2 832 100	2 921 000	3 010 000	3 100 000	3 193 000
sh muud kulud	2 297	14 962	40 000	40 000	40 000	40 000

Põhitegevuse kulude prognoosi eeldused

- personalikulud suurenevad aastas rahandusministeeriumi riikliku keskmise palgakasvu prognoosi võrra
- majandamiskulud suurenevad aastas rahandusministeeriumi keskmise kulude kasvu prognoosi võrra
- tegevuskuludeks antavad toetused suurenevad rahandusministeeriumi keskmise kulude kasvu prognoosi võrra
- põhitegevuse kulud kasvavad aastas keskmiselt 3,5%, jõudes 2027. aastaks 10,3 miljoni euroni.

Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud igal aastal kulusid.

Tabel 4. Põhitegevuse tulem

Kadrina vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 603 075	9 557 200	9 976 000	10 604 000	11 164 000	11 716 000
Põhitegevuse kulud kokku	7 873 079	8 950 800	9 281 000	9 606 000	9 942 000	10 290 200
Põhitegevuse tulem	729 996	606 400	695 000	998 000	1 222 000	1 425 800
Tulemi suhe tuludesse	8,49%	6,34%	6,97%	9,41%	10,95%	12,17%

Strateegia eesmärk on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, tagamaks piisavad vahendid laenukohustuste tasumiseks ja investeerimiseks.

Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFSi regulatsioonist järgmisi koostisosi: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

Investeeringute plaanisel on strateegiaperioodil kavandatud investeeringuid nii omavahendite kui ka Euroopa Liidu ja siseriiklike toetuste arvelt.

Investeeringustegevuses on põhivara sihtfinantseerimiseks saadavaid toetusi kavandatud eeldataval määral, kuigi nende saamine ja suurus ei ole lõplikult selge.

Strateegiaperioodil ei ole kavandatud vallavara müügist saadavaid tulusid. Vallavara müüki käsitletakse erakorralise tuluna ning võetakse kasutusse pärast tekkimist eelarve kaudu.

Tabel 5. Investeeringustegevus

Kadrina vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-482 185	-933 590	-604 170	-1 019 000	-3 020 000	-6 375 000
Põhivara müük (+)	2 130	217 780				
Põhivara soetus (-)	-468 245	-1 998 200	-696 000	-1 910	-10 690 000	-10 150 000

				000		
sh projektide omaosalus	-375 059	-991 000	-412 500	-829 000	-2 820 000	-6 150 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	93 186	1 027 200	283 500	1 111 000	7 900 000	4 030 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-95 545	-91 700	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	2 315	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	18 330	18 330	18 330	0	0	0
Finantstulud (+)	405	7 000	0	0	0	0
Finantskulud (-)	-34 762	-114 000	-120 000	-130 000	-140 000	-165 000

Strateegiaperioodil on investeeringuid kavandatud kokku 23,5 miljonit eurot, millest 13,3 miljonit on kavandatud sihtfinantseerimiseks saadavate toetuste ja 10,2 miljonit omavahendite arvelt.

Tabel 6. Investeeringustegevus valdkondade kaupa

Kadrina vald	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	0	0	0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
03 Avalik kord ja julgeolek	50 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	35 000	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	15 000	0	0	0	0
04 Majandus	650 000	350 000	150 000	150 000	150 000
sh toetuse arvelt	500 000	200 000	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
05 Keskkonnakaitse	0	0	0	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	70 000	152 000	1 500 000	0	0
sh toetuse arvelt		63 500	900 000	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	70 000	88 500	600 000	0	0
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
08 Vaba aeg, kultuur ja religioon	536 000	169 000	110 000	40 000	0
sh toetuse arvelt	441 000	20 000	70 000	20 000	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	95 000	149 000	40 000	20 000	0
09 Haridus	643 000	0	0	8 000 000	10 000 000
sh toetuse arvelt	0	0	0	6 000 000	4 000 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	643 000	0	0	2 000 000	6 000 000
10 Sotsiaalne kaitse	49 200	25 000	150 000	2 500 000	0
sh toetuse arvelt	31 200	0	111 000	1 850 000	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	18 000	25 000	39 000	650 000	0
KÕIK KOKKU	1 998 200	696 000	1 910 000	10 690 000	10 150 000

sh toetuse arvelt	1 007 200	283 500	1 081 000	7 870 000	4 000 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	991 000	412 500	829 000	2 820 000	6 150 000

Tabel 7. Suuremad investeeringud nimeliselt

Kadrina vald	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Kadrina Keskkooli hoone renoveerimisprojekt	643 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	643 000				
Kadrina Keskkooli hoone renoveerimine	0	0	0	8 000 000	10 000 000
sh toetuse arvelt				6 000 000	4 000 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				2 000 000	6 000 000
Kadrina terviseraja olmehoone	371 000	129 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	371 000	0			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	0	129 000			
Kergteede ühenduse loomine raudteejaamaga	500 000	200 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	500 000	200 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	0	0			
Rakvere tee haljastus	70 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	70 000				
Kadrina aleviku keskväljak	0	152 000	1 500 000	0	0
sh toetuse arvelt		63 500	900 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		88 500	600 000		
Eakate teenusmaja	0	25 000	150 000	2 500 000	0
sh toetuse arvelt			111 000	1 850 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		25 000	39 000	650 000	
Kadrina huvikeskuse valgustuse uuendamine	0	0	70 000	0	0
sh toetuse arvelt			50 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			20 000		

Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoormus ehk võlakohustiste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevad vahendid) kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustistena arvesse kõik bilansis kajastatud kohustised. Netovõlakoormuse ülemmäär võib seaduse järgi kujuneda kuni 100% põhitegevuse tuludest. Kadrina valla netovõlakoormus 2022. a lõpu seisuga oli 26,8%.

Tabel 8. Finantseerimistegevus

Kadrina vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Finantseerimistegevus	-833 304	184 300	-105 700	302 950	2 375 000	4 375 000
Kohustiste võtmine (+)	0	900 000	450 000	800 000	2 800 000	5 000 000
Kohustiste tasumine (-)	-833 304	-715 700	-555 700	-497 050	-425 000	-625 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-363 428	-102 890	-14 870	281 950	577 000	-594 200
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	222 064	40 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	384 107	281 217	266 347	548 297	1 125 297	551 097
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	2 689 022	2 873 322	2 767 622	3 070 572	5 445 572	9 820 572

2023. aasta alguse seisuga oli vallal laenukohustisi kogumahus 2,7 miljonit eurot. Strateegiaperioodil on kavas võtta uusi kohustisi 9 miljonit eurot ja tasuda kohustisi summas 2,1 miljonit eurot.

Likviidsete vahendite mahu puhul tuleb arvestada asjaoluga, et strateegia tulud on planeeritud konservatiivselt. Võimaliku tulude ülelaekumise (kulude alataitmise) korral suureneb vabade vahendite jääk ja omakorda väheneb netovõlakoormuse tase, mis loob võimaluse kavandatud investeeringute elluviimiseks omarahastuse arvelt.

Netovõlakoormust mõjutab koroonaaegne toetusmeede, kus riik tõstis netovõlakoormuse ülemmäära kümnekordse põhitegevuse tulemini või kuni 100%ni põhitegevuse tuludest (olenevalt sellest, kumb näitaja on suurem). Alates 2025. aastast väheneb see igal aastal 5% ja jõuab 2028. aastaks 60%ni.

Tabel 9. Netovõlakoormuse lubatud ja tegelik määr

Kadrina vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Netovõlakoormus (eurodes)	2 304 915	2 592 105	2 501 275	2 522 275	4 320 275	9 269 475
Netovõlakoormus (%)	26,8%	27,1%	25,1%	23,8%	38,7%	79,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 299 963	7 645 760	7 980 800	8 982 000	9 776 000	9 980 600
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	84,9%	80,0%	80,0%	84,7%	87,6%	85,2%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 995 048	5 053 655	5 479 525	6 459 725	5 455 725	711 125

Valla netovõlakoormus strateegiaperioodil suureneb, kuid ei ületa lubatud piirmäära.

Arvestusüksus ja finantsdistsipliin

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele. Arvestades 2022. aasta majandustegevuse tulemusi, on Kadrina valla arvestusüksuses kaks sõltuvat üksust: OÜ Kadrina Kommunaal ja SA Kadrina Spordikeskus.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvestamiseks tuleb samuti rakendada kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele vastavat metoodikat.

Tabel 9. Kadrina valla arvestusüksuse konsolideeritud näitajad

Kadrina vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 904 291	9 934 900	10 346 600	10 974 600	11 534 600	12 086 600
Põhitegevuse kulud kokku	8 119 476	9 216 500	9 539 600	9 864 600	10 200 600	10 548 800
Põhitegevustulem	784 815	718 400	807 000	1 110 000	1 334 000	1 537 800
Investeermistegevus kokku	-525 469	-984 080	-622 500	-1 019 000	-3 020 000	-6 375 000
Eelarve tulem	259 346	-265 680	184 500	91 000	-1 686 000	-4 837 200
Finantseerimistegevus	-814 974	202 630	-87 370	302 950	2 375 000	4 375 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-333 563	-23 050	97 130	393 950	689 000	-462 200
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	222 064	40 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	891 293	868 243	965 373	1 359 323	2 048 323	1 586 123
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 689 022	2 873 322	2 767 622	3 070 572	5 445 572	9 820 572
Netovõlakoormus (eurodes)	1 797 729	2 005 079	1 802 249	1 711 249	3 397 249	8 234 449
Netovõlakoormus (%)	20,2%	20,2%	17,4%	15,6%	29,5%	68,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 848 153	7 947 920	8 277 280	9 990 000	10 672 000	10 764 600
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	88,1%	80,0%	80,0%	91,0%	92,5%	89,1%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 050 424	5 942 841	6 475 031	8 278 751	7 274 751	2 530 151

Arvestusüksuse konsolideeritud näitajad eelarvestrateegia perioodil vastavad KOFSi normatiividele.

Kokkuvõttes peab Kadrina vald strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistiipliini tagamise meetmetest – kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Kadrina valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil viia ellu investeeringuid omavahenditest 10 miljoni euro väärtuses, koos eeldatavate toetustega on kavandatud investeeringuid 23 miljonit eurot.

Kadrina valla eelarve on tundlik väliskeskkonnast tulevatele muutustele – eelarvetulude võimalikule vähenemisele on vaja reageerida põhitegevuse kulude kokkuhoiuga ja plaanitud investeeringutest loobumisega.

Lisa 1. Kadrina valla profiil

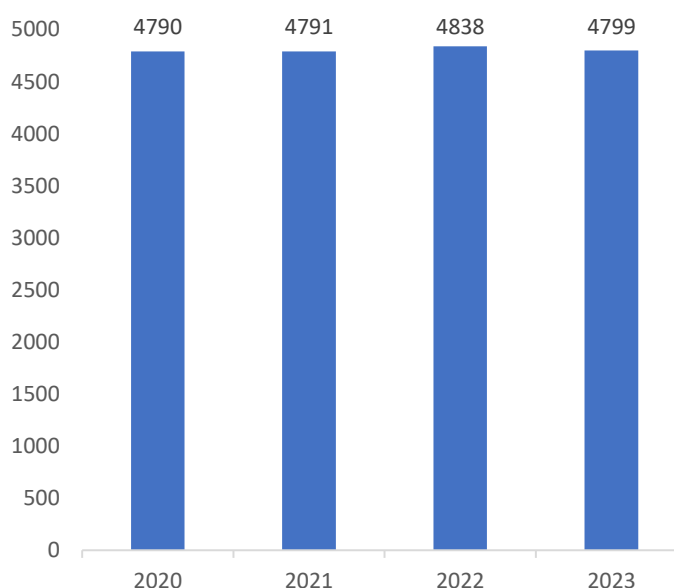
Joonis 1. Kadrina valla paiknemine.

Paiknemine

Kadrina vald asub Lääne-Viru maakonna lääneosas. Pindala on 354 km², mis on ligikaudu 10% Lääne-Viru maakonna pindalast. Valla keskuseks on piirkondliku keskusena toimiv valla keskosas paiknev Kadrina alevik. Valla asustustihedus on suurem valla kesk- ja idaosas, kuhu koonduvad nii tööstus- kui ka põllumajandusettevõtted. Asustustihedus on väiksem aga lääne- ja põhjaosas, kus paiknevad ulatuslikud looduslikud alad. Kadrina vallas on 40 küla.

Elanikkond ja elanike struktuur

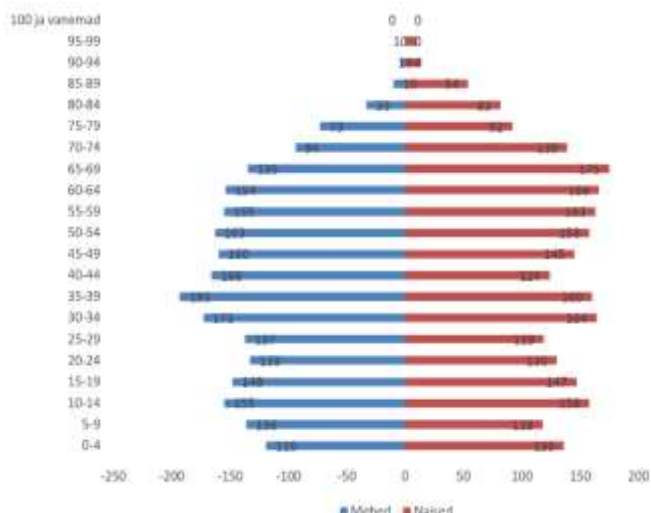
Eesti üheks suuremaks väljakutseks on rahvastiku kahanemine ja vananemine. Nagu enamikus Eesti piirkondades, on elanike arv langenud ka Kadrina vallas, kus 2023. aasta 1. septembri seisuga on 4763 elanikku. Samas ei kajasta statistika elanike arvu täpselt eeskätt seetõttu, et paljud inimesed ei registreeri ennast eri põhjustel (toetused, teenused jms) tegelikku elukohta. Puuduvad andmed, kui palju elab reaalsetl mujal omavalitsustes inimesi, kellel on sissekirjutus Kadrina valda ja kui palju teiste omavalitsuste sissekirjutusega inimesi elab Kadrina vallas.

Joonis 2. Kadrina valla rahvaarv aastate lõikes 1. jaanuari seisuga¹⁵.

¹⁵https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik__rahvastikunaitajad-ja-koosseis__rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0291U

Kadrina vald on vananeva rahvastikuga omavalitsus, kus tööeline elanikkond väheneb ja eakate osatähtsus suureneb. Rahvastikupüramiidis väga suuri muutusi soo ja vanusegrupi jaotuse võrdluses ei ole, kuid mõningates vanusegruppides on silmanähtavaid vähenemisi. Meeste vähenemine on märgatav vanusegrupis 25-29 eluaastat, mis võib olla tingitud erinevatest põhjustest (parema töökoha leidmine, haridustee jätkamine, pere loomine). Naiste vähenemine on märgatav vanusegrupis 25-29 eluaastat, mis võib tulevikus kaasa tuua mõnevõrra sündimuse vähenemist.

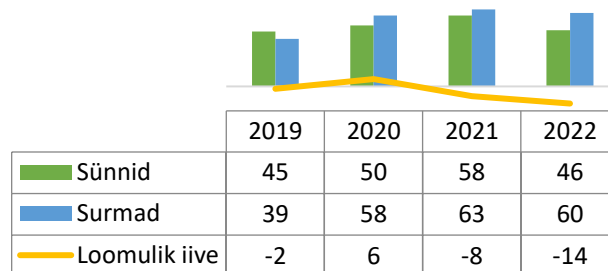

Joonis 3. Rahvastikupüramiid.¹⁶

40-44aastaste naiste vähenemine võib olla tingitud naistele sobiva töö vähesusega või elukoha vahetusega. Väljaränne toob omakorda kaasa ka laste arvu vähenemise vanusegrupis 5-9 eluaastat. Vanusegrupis 20-24 eluaastat võib noorte väljaränne olla seotud õppimisega ja töötamisega väljaspool valda. Liikumised ehk ränne võivad olla seotud tööhõivega, õppimisega, üürimise vähesusega ja pere loomisega. Rahvastikupüramiidi andmetel elab Kadrina vallas kõige rohkem mehi vanusegrupis 35-39 eluaastat ja naisi vanusegrupis 65-69 eluaastat.

Loomulik iive

Kadrina vallas on loomulik iive negatiivne. Sünde on olnud vähem kui surmajuhtumeid.

Joonis 4. Loomulik iive.

Demograafiline tööturusurveindeks

	Rahvaarv	Rahvastik vanuses 5-14	Rahvastik vanuses 55-64	Demograafiline tööturusurveindeks
2022	4838	580	663	0,87
2021	4791	582	658	0,88
2020	4790	600	657	0,91
2019	4858	601	651	0,92

Joonis 6. Ülalpeetavate määr.¹⁷

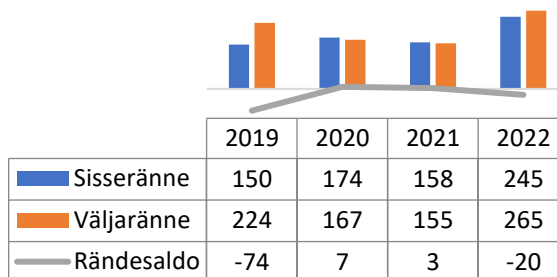
Aastate lõikes suuri muutusi ei ole olnud ehk demograafiline tööturusurveindeks püsib stabiilsena. Indeks on väiksem kui üks, mis tähendab, et järgmisel kümnendil on tööturult väljalangejaid rohkem kui sisenejaid. Näitaja võimaldab omavalitsusel arendada vastavaid strateegilisi suundi, kavandada erinevaid programme olukorra tasakaalustamiseks.

16 https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik__rahvastikunaitajad-ja-koosseis__rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0282U

17 https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik__rahvastikunaitajad-ja-koosseis__demograafilised-pehinaitajad/RV063U

Ränne

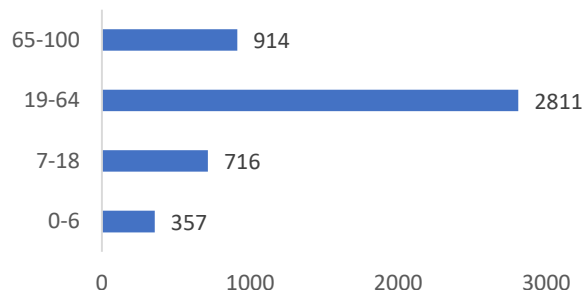
Ränne on rahvastikusündmus, mis muudab kiiresti rahvastiku soolist ja vanuselist jaotust. Kadrina valla rändesaldo on varasematel aastatel olnud negatiivne. Alates 2020. aastast olukord paranes, kuid aastal 2022 on märgata taaskord langust, mis tähendab, et piirkonnast on rohkem inimesi lahkunud kui sisenenud.

Joonis 7. Elanike sisse- ja väljaränne¹⁸

Maksumaksjad ja tööhõive

Valla elanikest moodustavad tööealised (19-64) elanikud 58,6% seisuga 7.06.2023. Maksumaksjate keskmine arv rahandusministeeriumi andmetel oli 2023. aasta mais 2491 (52,1% elanikkonnast). Statistikaameti andmetel oli 2022. aastal Kadrina valla keskmine brutokuupalk 1 459,22 eurot. Eesti Töötukassa andmetel oli Kadrina vallas seisuga 1.09.2023 registreeritud 136 töötut¹⁹.

Joonis 8. Kadrina valla elanike demograafiline struktuur

Haridus ja noored

Lääne-Viru haridusvõrgu analüüsis tuuakse valdade kaupa välja teenusvajaduse prognoos. Prognoosi väljundiks on vallale koostatud baas-stsenaarium ja rändestsenaarium. Baas-stsenaariumis eeldatakse tavapäraselt, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle koostamisel rännet ei arvestata ning analüüsitakse sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku arengule. Rändestsenaariumis on arvestatud püstitatud eelduste alusel toimuva rändega.

Tabel 1. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos omavalitsustes 2040

Kadrina vald	Aasta	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium
	20/21	256	548	144						
Baas	2030 A	244	439	155	-12	-109	11	-5%	-20%	7%
	2040 A	254	399	141	-1	-149	-4	-1%	-27%	-3%
Ränne	2030 A	226	435	155	-30	-114	11	-12%	-21%	7%
	2040 A	224	358	134	-32	-191	-10	-12%	-35%	-7%

Allikas: Lääne-Viru maakonna haridusvõrgu analüüs²⁰.

18 https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikusundmused_ranne/RVR02/table/tableViewLayout2

19 https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_tooturg_tootud_luhiajastatistika/TT064/table/tableViewLayout2

18 <https://www.virol.ee/documents/20173326/32914779/L%C3%A4%C3%A4ne-Viru+haridus+1%C3%B5ppraport.pdf/59c832c4-59e9-439f-b76c-988fc18e3b28?version=1.0>

Lisa 2. Arengukava koostamises osalenud

Arengukava koostamise juhtrühm

- Kairit Pihlak
- Aarne Laas
- Madis Viise
- Karl Lindam
- Villu Vaimets
- Siim Umerov

Valdkondade vastutajad

- Haridus ja noored, juhtimine ja koostöö – Kairit Pihlak
- Taristu ja liikuvus, turvalisus – Aarne Laas
- Heaolu ja tervishoid – Siiri Sammel
- Keskkond – Pamela Talzi
- Kultuur ja sport – Maris Muusikus
- Kogukond ja identiteet – Ahto-Lembit Leht mets
- Ettevõtlus – Villu Vaimets

Töörühmades osalenud

- Haridus ja noored – Kairit Pihlak, Anu Faelmann, Õnne Kiviperk, Krõõt-Nõmmela Mehide, Maria Mäe, Anastassia Mägi, Eve Vunk, Marie Petrovits, noortevolikogu, Kadrina hariduskogu, volikogu hariduskomisjon
- **Taristu ja liikuvus** – Aarne Laas, Aivar Aruja, Andres Nukk, Siiri Püss
- **Turvalisus** – Aarne Laas, Raido Nagel, Martin Mikola
- **Sotsiaalne heaolu** – volikogu sotsiaalkomisjon, Kaili Treisalt, Ulvi Ehlvest, Merje Nõgu, Merlin Rosar
- **Keskkond** – Pamela Talzi, Ülle Visnapuu, Rait Karus, Karl Lindam
- **Sport** – Maris Muusikus, Robert Salep, Sirje Eirand, Rutt Kuusemäe, Janika Holmberg, Ülle Kink, Tõnu Rummo, Raivo Tribuntsov ja Kaul Augasmägi
- **Ettevõtlus** – Villu Vaimets, Kairit Pihlak, Aarne Laas
- **Kultuur, kogukond ja identiteet** – Maris Muusikus, Ahto-Lembit Leht mets, Rein Sikk, Tiiu Uusküla, Airi Raus, Meelis-Lauri Erikson, Anastasia Mägi.
- **Juhtimine ja koostöö** – Kairit Pihlak, Aarne Laas, Mare Kukk, Marika Mardõkainen, Madis Viise, Aivar Aruja

19. aprillil Kadrina raamatukogus ideekorjel osalenud

- Tamara Rummi, Mart Rimmel, Tiina Raudla, Robert Salep, Aarne Laas, Villu Vaimets, Meelis Stern, Tiiu Uusküla, Madis Viise, Juhan Viise, Viive Tuuna, Liine Toming, Kai Tamm, Ain Suurkaev, Pearu Nukk, Maris Muusikus, Tiina Allmäe, Marko Teiva, Ene Heide, Tiiu Kaare, Reesi Sirvi, Jüri Suurkivi, Inga Liiv, Jarek Undla, Karl Lindam, Mati Tiiter, Anneli Meibaum, Krõõt-Nõmmela Mehide, Siim Umerov, Andres Nukk, Ahto-Lembit Leht mets, Pamela Talzi, Sirje Eirand.

Elektrooniliselt ideekorjele vastanud

- Anna-Liisa Konovalov, Jaanus Klee, Tiiu Uusküla, Liina Velner, Anastasia Mägi, Marko Teiva, Eve Vunk, Ülle **Visnapuu**, Rein Sikk, Liina **Velner**.

Fookusgrupi intervjuus osalenud

- Arne Kastemäe, Tiiu Kastemäe, Marge Schwindt, Karl Johannes Schwindt, Marie Petrovits.